

Souhrnná teritoriální informace Irák

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Bagdádu ke dni 01.10.2009

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

Oblast mezi řekami Euphrat a Tigris byla kolébkou nejstarších civilizací. První městské státy zde začaly vznikat již 3450 př. n. l. První velkou říši vytvořil akkadský panovník Sargon I. Akkadský někdy kolem 2300 př. n. l. Znamý Babylon porazil roku 612 př. n. l. Asýrii. V roce 538 př. n. l. jej zase dobyli Peršané. Po porážce Peršanů Alexandrem Velikým v 4. stol. př. n. l. se Mezopotámie stala součástí řecké Seleukovské říše. Později byla oblast pod nadvládou Říma a ještě později Peršanů. V polovině 7. stol. n. l. ovládli tuto oblast muslimští Arabové.

V letech 750–1258 došlo k velkému rozkvětu a Bagdád se stal největším kulturním a obchodním centrem muslimského světa. Vpád Mongolů v roce 1258 znamenal postupné pustošení a úpadek země. Roku 1534 byla země připojena k Osmanské říši. Koncem 19. století se zde objevují Britové a Němci.

Za první světové války se v tehdejší osmanské Mezopotámii vylodila britská vojska a celou jí obsadila. Po válce připadla oblast Iráku Velké Británii jako mandátní území. Roku 1921 byla ustanovena monarchie pod vládou Hašimovců a králem Iráku byl zvolen Abdalláh, kterého vzápětí připravil o trůn jeho bratr Fajsal (Abdalláh byl odškodněn vládou nad Jordánskem), kterého se ujal pod britským protektorátem. Formální nezávislost Iráckého království byla vyhlášena 3. října 1932. Irák však stále zůstával závislý na Británii. Roku 1933 jen rok po vyhlášení nezávislosti zemřel král Fajsal a na trůn nastoupil jeho syn Gházi, který však vládl jen do roku 1939. Roku 1939 po smrti krále Gháziho se králem stal jeho tehdy čtyřletý syn Fajsal, za kterého ale do jeho plnoletosti vládl jako regent jeho strýc Abd al-Ilah. Během II. světové války, kdy se země přiklápěla spíše k Německu, proto zemi opět okupovali Britové. V roce 1953 dosáhl Fajsal II. plnoletosti, ale regent princ Abd al-Ilah se pořád snažil ovlivňovat vládu nad zemí. Mezi roky 1948 a 1958 proběhlo mnoho demonstrací a nepokojů. V roce byla vytvořena tzv. Arabská federace mezi Irákem a Jordánskem. Nejdůležitější událostí v roce 1958 byl vojenský převrat vedený Abdem al-Karim Qasimem, němž byli na nádvoří královského paláce zastřeleni král Fajsal II., bývalý regent princ Abd al Ilah a několik žen z královské rodiny. nová revoluční vláda zrušila tzv. instituce ancien régime (monarchii a parlament) a rozpustila federaci s Jordánskem. V roce 1967 se země zúčastnila arabsko-izraelské války. V roce 1979 se stal prezidentem Saddám Husajn. Po dlouhodobých sporech napadla země roku 1980 svého souseda Írán. Válka skončila po dlouhých osmi letech. Pro Irák však znamenala jen velké ztráty a dluhy. Kvůli bohatým ropným ložiskům napadl Saddám Husajn v srpnu 1990 Kuvajt. Na základě rozhodnutí OSN americká vojska, podporovaná Brity a řadou dalších zemí (včetně východoevropských), vytlačila Irák v únoru 1991 mimo území Kuvajtu. Na Irák bylo uvaleno přísné hospodářské embargo.

V roce 2003 po dlouhých diskusích a bez svolení OSN vtrhla americká vojska do Iráku s cílem zničit režim Saddáma Husajna a nastolit demokracii. Výsledkem však byl neuspokojivý stav blížký občanské válce. Za pět let války zemřelo více než 2 000 000 Iráčanů.

1.1. Oficiální název státu

- česky: **Irácká republika**
- arabsky: Al-Džumhúríja Al-Iráqíja
- kurdsky: Džumhuri Iraq
- anglicky: Republic of Iraq

1.2. Rozloha

- 435 145 km² (Statistický úřad – Ministerstvo plánování, 2005); nezapočteno 3 522 km² tzv. neutrální zóny, která leží mezi Irákem a Saúdskou Arábií a dále 924 km² teritoriálních vod

Délka hranice se sousedními státy - km:

- Sýrie: 600

- Jordánsko: 178
- Saúdská Arábie: 812
- Kuvajt: 195
- Turecko: 377
- Írán: 1300

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

Počet obyvatel:

- 31 234 000. (Podle údajů International Monetary Fund, 27. 4. 2009)

Hustota obyvatelstva:

- 62 obyvatel/1 km²

Podíl ekonomicky činného obyvatelstva (15–74 let):

- zaměstnaní 49 %
- důchodci 14 %
- nezaměstnaní 27 %
- ostatní 10 %

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva:

- 2,66%

Demografické složení:

- z celkové populace je 46 % mužů a 54 % žen
- ve městech žije 68 %, na venkově žije trvale 32 % obyvatelstva

Podle pohlaví a věku

- Při narození: 1,05 muže/ ženu
- Pod 15 let: 1,03 muže / ženu
- 15-64 let: 1,03 muže /ženu
- 65 let a více: 0,89 muže / ženu
- Průměr na obyvatele: 1,02 muže/ ženu (2006)

Dětská úmrtnost

- 48,64 úmrtí/1000 narozených (2006)

Průměrný dosažený věk

- Populace celkově: 69,01
- muži: 67,76
- ženy: 70,31 (údaj z roku 2006)

Počet narozených dětí v průměru

- 4,18 nar. dětí/ženu (2006)

1.5. Národnostní složení

- 72 %: Arabové
- 18 %: Kurdové
- 8 %: Turkomani, Arméni,
- 2 %: Asyřané, Židé

(odhad, sčítání lidu probíhá jednou za dva roky orientačně pro přidělový systém potravin)

Podle údajů Minority Rights Group Report (www.minorityrights.org) bylo v Bagdádu v roce 2005 cca 20 lidí židovské národnosti, většina starší 70ti let.

1.6. Náboženské složení

- 92–95 % muslimů, z toho:
 - 60–65 %: šíitů
 - 20–25 %: sunnitů
- 2–3 %: křesťané (chaldejská katolická, syrská ortodoxní a nestoriánská - asyrská východní církev)
- minoritní jsou Mandeové (al-Sabi` a al-Manda), Šabakové, Jezídové, Zoroastriáni

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

- úřední: arabština, kurdština
- ostatní: chaldejština, angličtina, asyrština

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

18 provincií, které se dále dělí na 101 okresů:

- al-Anbar, Basra, al-Muthanna, Nadžáf, al-Tamím, Babylon, Bagdád, Diyala, Dohúk, Erbil, Karbalá, Missan, Ninewa, Qadisiya, Salah ad-Din, Sulaimaniya, Thi Qar, Wassit

Hlavní město:

- Bagdád 6–7 milionů

Další velká města:

- Mosul 1,8 milionu
- Basra 2 miliony
- Sulaimaniya 1,8 milionu
- Erbil 1,5 milionu
- Dohúk 0,5 milionu
- Kirkúk 0,8 milionu
- Nadžáf 0,9 milionu
- Karbalá 0,5 milionu
- Hilla 0,3 milionu
- Ramádí 0,5 milionu
- Kút 0,4 milionu
- Bábquba 0,5 milionu
- Amara 0,4 milionu
- Samawa 0,3 milionu
- Nasiriya 0,6 milionu
- Diwaniya 0,4 milionu

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

- irácký dinár - IQB
- nečlení se, nejmenší bankovka v hodnotě 50 IQB
- mince 100 IQB (vydána v roce 2006, připravují se mince 25 a 50 IQB)
- další měna: americký dolar - USD (1 USD = 1 180,- IQB)
- další měna: euro - EUR (1 EUR = 1460,- IQB)

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Svátky pro rok 2008 (náboženské svátky jsou pohyblivé kvůli islámskému lunárnímu kalendáři)

- 1. leden Nový rok
- 6. leden Den iráckých ozbrojených sil (armády)
- 10. leden začátek islámského roku
- 19. leden je dvoudenní svátek Ašúra, významný hlavně v šíitské větvi islámu
- 8. únor Výročí revoluce v roce 1963
- 20. březen Narození Proroka Mohammeda, tzv. Maulid (islámský svátek)
- 21. březen Nawroz (též Nourúz) - (den nezávislosti Kurdistanu, příchod jara)
- 9. duben 5. výročí pádu režimu Saddáma Husajna (v roce 2003)
- 17. duben Bitva na poloostrově Fao (irácká armáda porazila íránské vojsko v roce 1988)
- 1. květen Svátek práce
- 14. červenec Národní svátek Iráku (přechod z království na republiku)
- 1. říjen (3dny) Íd al-Fitr (konec postního měsíce Ramadánu, islámský svátek)
- 8. prosinec (4 dny) Íd al-Adhá (islámský svátek)

Muslimské svátky jsou ve vztahu k našemu kalendáři většinou pohyblivé (lunární kalendář, podle něhož se islámské svátky určují, je o jedenáct dnů kratší). Hlavním muslimským svátkem je svatý postní měsíc Ramadán, který trvá čtyři týdny. Během tohoto měsíce se muslimská část národa od východu do západu slunce postí a zřiká se i dalších světských radovánek. Aktivita obyvatelstva se v té době přesouvá

spíše do nočních hodin, což se pochopitelně projevuje na výkonnosti během dne. Pracovní doba je o Ramadánu kratší. Prvním jídlem po západu slunce je tzv. Iftár, kdy se všichni scházejí u rodinného stolu, s pohoštěním je pamatováno i na nejchudší obyvatelstvo. Na konec Ramadánu navazují třídní svátky a po přibližně dvou měsících pětidenní svátky, kdy se práce v Iráku zastaví. O svátcích jsou školy, úřady a převážná většina obchodů zavřené. Vcelku neočekávaně se stává, že irácká vláda vyhláší nějaký den za svátek (podle politického vývoje).

Pracovní týden začíná v neděli a končí ve čtvrtek, v pátek a v sobotu jsou úřady a většina obchodů uzavřeny. Obvyklá pracovní doba je od 08:00 do 15:00; obchody bývají otevřeny od 09:00 a zavírají kolem 18:00. Výjimku tvoří obchody s potravinami a textilem a některé soukromé služby, které mají otevřeno celý týden.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Pro úspěch obchodně-politického jednání zahraničních delegací a firem na území Iráku je třeba brát v úvahu určité zvyky a pravidla.

Iráčané (ostatně jako většina lidí v regionu Blízkého a Středního Východu), jsou velmi hrdí a citliví na svoji kulturu, dějiny, zejména pak Islám, který má při všech společensko-polických záležitostech pro ně prvořadý význam a přednost.

Obchodní jednání

Irák, díky své strategické poloze, byl kdysi obchodní křižovatkou světa, propojil Asii s Evropou. Dnes trpí nedostatkem obchodních aktivit. Jde především o omezení vývozu ropy, nízkou úroveň bankovního systému, menší registraci zahraničních či světových bank a nepřítomnost společností mezinárodního charakteru.

Irácký obchodník je většinou velice zkušený a znalý svého oboru, průběh jednání má však celou řadu specifik. Především je třeba si uvědomit, že čas plyne v Iráku poněkud jinak než ve zbytku světa. Nedochovilnost partnerů při obchodních schůzkách je celkem běžná a nelze tedy plánovat více jednání během jednoho (už vůbec se nelze řídit nějakým pevně stanoveným harmonogramem). Při jednáních se státními společnostmi je třeba mít na paměti, že pracovní doba zde končí kolem třetí hodiny odpoledne a partneři nejsou příliš ochotni věnovat se hostům přesčas. Jejich obchodní vyjednávání vyžaduje mnoho času (a trpělivosti). Jednání se také vyznačuje protahováním, kde při jednání se buď telefonuje nebo je přerušeno jinými návštěvníky, dokonce i dalším partnerem.

Při jednání je zvykem nejprve zahájit rozhovor obecnými tématy, např. o klimatických podmínkách, sportu, významných událostech v zemi či světě. Je rovněž zdvořilé zeptat se na rodinu, pokud již partnera a jeho rodinné poměry známe. Naopak je třeba se zdržet jakýchkoliv kritických komentářů k odlišnému způsobu života a myšlení u Arabů.

Není obvyklé přejít na samém počátku přímo k danému tématu, k tomu se partneři dopracují až postupem času. Irácká společenská setkání jsou mnohdy velmi hlučná a uplatní se proto gestikulace, v níž jsou Iráčané dovední a již z ní lze vyrozumět, jakým směrem se jednání nebo rozhovor ubírá. Gestikulace je běžná i při vyjadřování emocí, jejichž vnější projevy nebývají potlačovány.

I projevy souhlasu nebo nesouhlasu bývají častěji výrazné a rezolutní, spíše než umírněné. Konverzace a komunikace probíhá ve společnosti převážně velmi živě, v podstatě na libovolné téma.

Délka konverzace může být téměř neomezená, neboť společenská setkání, pokud nejsou vysloveně formální, se mohou protáhnout do pozdních nočních hodin. Není mnoho témat, o kterých by bylo vysloveně nutno pomlčet, nebylo by však rozhodně vhodné dotknout se nějakým způsobem náboženského vyznání partnerů, případně jejich národního citění.

Při konverzaci je lépe se vyhnout konfliktním politickým, společenským, kulturním a náboženským tématům a zachovat toleranci a umírněný postoj i v případě, že irácký partner taková témata sám otevře. Jedinou výjimkou je islámský terorismus, který většina Iráčanů chápe jako škodlivou odnož islámu ohrožující i samotný Irák.

Účastník obchodního jednání může očekávat od svého obchodního partnera pozvání na oběd či večeři. Pohoštění nebo občerstvení může být nabídnuto i během déle trvajících jednání. Iráčané jsou národem pohostinným, obdobná pohostinnost je však očekávána při recipročních návštěvách iráckých obchodních partnerů v České republice. Společenský oběd může trvat dvě hodiny i déle, může však být i kratší. Večeře se obvykle protáhnou do nočních až časných ranních hodin a i jejich začátek bývá často posouván do pozdějších večerních hodin. Během oběda nebo večeře má host většinou možnost si druh pokrmu sám vybrat, většina restaurací, zejména v hotelích, nabízí bufet systém. Obvykle je po jídle nabídnut čaj nebo káva, případně i vodní dýmka.

Osobní kontakt má při obchodním jednání zásadní význam, bez něj nelze získat důvěru iráckého partnera a dosáhnout významnějšího pokroku v obchodním případu.

Při organizaci jednání - a to i na nejvyšší oficiální úrovni - je nutno počítat s tím, že irácký partner se obvykle dostaví později než je původně plánováno. Naopak sám je ochoten tolerovat jistou nedochvilnost u zahraničního partnera, což je považováno za méně nezdvořilé, než se dostavit na jednání dříve. Běžná evropská zásada „raději o pět minut dříve, než o minutu později“ zde tedy rozhodně neplatí. Z tohoto důvodu se jen obtížně plánují harmonogramy jednání, často se stává, že těsně před schůzkou požádá irácký partner o její odklad, a to i o několik hodin. Občas dojde i k tomu, že se irácký partner bez omluvy nedostaví na sjednanou schůzku a za dostatečné považuje omluvit se až při pozdějším sjednání náhradního termínu.

Stejně jako v jiných arabských zemích je třeba počítat i s tím, že ne všechna ujednání předchozího dne platí i v průběhu dalšího jednání. To se týká zejména státní sféry, kde bývá poměrně běžné znovu otevírat již uzavřené otázky, zejména s příchodem výše postaveného pracovníka. Při organizaci akcí závislých na součinnosti iráckého partnera je nutno opakovaně projednávat a připomínat, co je třeba zajistit. Pokud přesto nastane problém, irácký partner ho obvykle řeší v klidu a klidnou reakci lze doporučit i z české strany. Také je nutno říct, že stálé kontaktování a připomínání iráckého partnera je velmi důležité pro úspěšné jednání.

Jednáním jazykem je běžně angličtina, schopnost vést jednání v arabštině je výhodou. Rozhodně tím lze dosáhnout mnohem příznivější atmosféry pro jednání. Výjimečně se stává, že je nutno vést jednání prostřednictvím tlumočnicka. V iráckých firmách a na úřadech jsou k dispozici pracovníci, kteří jsou schopni tlumočit z angličtiny do arabštiny, na přesnost jejich tlumočení však nelze spoléhat, zejména ve složitějších otázkách, např. technických či smluvních.

Dlouhé držení ruky hostitelem při vítání je výrazem pohostinnosti. Vysloveným projevem přátelství je objetí a s krátkým dotekem oběma tvářemi či držení zahraničního partnera za ruku při jeho představování ve společnosti.

Vhodným dárkem pro obchodního partnera, na němž nám záleží, je především české sklo, nepřijatelné jsou jakékoliv dárky s náznaky křesťanské či jiné než islámské náboženské symboliky. Evropská vážná hudba může být dárkem pouze pro znalce.

Jídlo a stolování

V Iráku se setkáte s tradiční arabskou kuchyní, která zásadně vylučuje vepřové maso a alkohol. Sestává z širokého výběru přísad (zelenina, luštěninové, jogurtové a zeleninové kaše) a příloh (zejména rýže a chlebové placky). Tradičním hlavním jídelm je omáčka s různými kusy pečeného skopového masa s uvařenou rýží, obvyklý také je i kebab (pečené kousky skopového, hovězího, ale i kuřecího masa) nebo kubba (podle oblastí buď placka s rýží a masem, nebo plněný oválný piroh). Hojně se konzumují rovněž ryby (zvláště, ale velmi oblíbený a známý simač masgúf, ryba na rožni).

Doporučujeme konzumovat zásadně balenou vodu, vzhledem k vysokým teplotám po většinu roku je nutno přijímat cca 4 litry tekutin denně.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Zdravotnická péče je pro irácké občany zajišťována v zastaralých zařízeních; funkčních je 240 nemocnic a 1200 zdravotnických klinik s téměř 29 tisíců lůžek. V případě nutnosti ošetření v provinciích Dohúk, Erbil,

Sulaimaniya je nejvhodnější vyhledat lékařské ošetření v některém z těchto krajských měst. V ostatní části Iráku doporučujeme využívat zdravotnická zařízení pouze v objektech střežených britskou nebo americkou armádou, poněvadž hrozí riziko únosu i ze zdravotnického zařízení. Zdravotnická zařízení jsou na mezinárodním letišti v Bagdádu a Basře a také v Mezinárodní (Zelené) zóně v Bagdádu. Při cestování je třeba počítat s tím, že místní obyvatelé většinou neumí poskytovat první pomoc. V případě nutnosti cestování do Kurdistanu doporučujeme cestovat zásadně ve dvou, nikdy ne samostatně. Varujeme před cestováním do ostatních částí Iráku a rozhodně to nedoporučujeme.

Lékařská pohotovostní služba (v blízkosti ZÚ ČR):

- 5429120 (pevná linka) Nemocnice Yarmouk
- 5376641 (pevná linka) Červený pŕlmesíc

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Pro vstup občana České republiky na území Irácké republiky je vyžadován platný pas (cestovní, služební, diplomatický) České republiky.

Vstupní vízum je nutné mít již před vstupem na území Irácké republiky; vydává Velvyslanectví Iráku v Praze. Imigrační důstojníci na Mezinárodním letišti Bagdád (jiný vstup prakticky není možný, s výjimkou iráckého Kurdistanu) provádějí důslednou a pečlivou kontrolu dokladů, chtějí znát důvod cesty, místo pobytu aj. Hovoří většinou pouze arabsky, znalost angličtiny je velmi nízká. Podle praxí prověřenou zkušeností lze vstupní vízum získat na mezinárodním letišti Erbil a Sulaimania, na dobu 6 dnů, následně je ho třeba prodloužit na nejbližší policejní stanici v Erbilu, Sulaimanii nebo Dohuku.

Při pobytu delším než 10 dnů je povinnost přihlásit se na Ministerstvu vnitra; doporučujeme ihned po příletu kontaktovat Velvyslanectví České republiky na adrese: Bagdád, Al-Mansour, Dijlaschool 601/11/07.

Celní předpisy a pravidla jsou srovnatelné s ostatními zeměmi regionu. Doporučujeme nedovážet předměty a zboží, které by mohly být považovány za neslučující se s náboženstvím (zejména alkohol). Vzhledem k omezení pohybu doporučujeme mít dostatečnou finanční hotovost (USD).

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky varuje občany ČR před cestou do Iráku s ohledem na dlouhodobě nestabilní bezpečnostní situaci, vysoké riziko únosu, zranění či usmrčení.

Bezpečnostní situace v Iráku je stále křehká a nestabilní. Denně je monitorováno 50 - 80 násilných činů proti mezinárodním koaličním silám, občanům Iráku a cizincům, podílejícím se na obnově země.

Relativně bezpečnější jsou provincie iráckého Kurdistanu (Dohúk, Erbil, Sulaimaniya). Ostatní části Iráku, které bývají ke Kurdistanu na některých mapách přičleňovány, neleží ve výše zmíněných krajích a jsou oblastí násilných činů (např. okolí Mosulu a Kirkuku).

V souvislosti s cestami českým podnikatelských subjektů do Iráku Ministerstvo zahraničních věcí ČR upozorňuje, že před cestou je vhodné kontaktovat Velvyslanectví ČR v Bagdádu. V zemi není možné zajistit základní zdravotní pomoc, pozemní dopravu českých občanů a jejich vycestování v případě ohrožení. Vnitrostátní letecká přeprava je mezi Bagdádem a městy Erbil, Sulaimaniya, Basra, Nadžáf.

Nákup pohonných hmot je záležitostí hodinových front, kvalita nafty a benzínu je velmi nízká. Přeprava ve městech je kontrolována stanovišti mezinárodních koaličních sil, irácké policie a na mnoha místech i polovojskými milicemi.

V nočních hodinách není doporučeno vycházení.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Velvyslanectví České republiky

Hay al-Mansour, Dijlaschool 601/11/37

Baghdad

czech_embassy@centrum.cz ; baghdad@embassy.mzv.cz ; Commerce_Baghdad@mzv.cz

Kontaktní kancelář obchodně- ekonomického úseku

Ain-Kawa 415/09/10

Erbil

Commerce_Erbil@mzv.cz ; ghazigeology@yahoo.com

Kontaktní kancelář obchodně- ekonomického úseku

Basra

(oficiální e-mailová adresa dosud nepřidělena); alnuiemyomer@yahoo.com

Komunikaci a korespondenci s kontaktními kanceláři je třeba provádět zásadně v angličtině s tím že kopii sdělení je třeba zaslat na adresu ZÚ Bagdád, které tato pracoviště řídí.

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

V Iráku nejsou zastoupeny žádné české instituce. Své zástupce mají některé podnikatelské subjekty, např. Technoexport, Škodaexport, Chemoprojekt, CZ Corp, SVOS, Sigmainvest, Unis, Geotest Brno, Wastech, Gema Art, CREA Hydro and Energy.

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchrana, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- policie: 07901 737727 (z iráckého mobilu), +964 7901 737727 (z českého mobilu)
- nouzové volání: 130 (z pevné linky), 01130 (z iráckého mobilu), +964 1130 (z českého mobilu)
- ohlašovna požárů: 105 (z pevné linky), 01105 (z iráckého mobilu), +964 1105 (z českého mobilu)

Lékařská pohotovostní služba (v blízkosti ZÚ ČR):

- 5429120 (pevná linka) Nemocnice Yarmouk
- 5376641 (pevná linka) Červený půlměsíc

1.18. Internetové informační zdroje

- Iraqi Government: www.iraqigovernment.org
- Ministry of Foreign Affairs: www.iraqmofa.net
- Ministry of electricity: www.iraqelectric.org
- Ministry of Displacement and Migration: www.modm-iraq.com
- Ministry of Education: www.moeiraq.info

- Ministry of Higher Education: www.iraquniversities.org
- Ministry of Industry: www.iraqiindustry.com
- Ministry of Trade: www.motiraq.org
- Ministry of Transportation: www.iraqitransport.com
- Ministry of Water: www.iraqi-mwr.org
- Ministry of Construction and Housing: www.mochiraq.com
- Ministry of Culture: www.cultureiraq.org
- Ministry of Communication: www.uruklink.net/moc
- Iraqi Business Center Commercial Guide: www.iraqibusinesscenter.org
- Baghdad Business Center: www.baghdadbusinesscenter.org
- Trade Bank of Iraq: www.tbiraq.com
- Central Bank of Iraq: www.cbi.iq
- Iraqi Business Center Commercial Guide: www.ibcguide.org
- Destination Baghdad Expo: www.dbxexpo.com
- Baghdad Bazaar: www.baghdadbazaar.com
- Ministry of Oil: www.uruklink.net/oil

1.19. Adresy významných institucí

Webové stránky státních firem v Iráku

State commission for Roads & Bridges: www.uruklink.net/scb

State commission for Housing: www.uruklink.net/scb

National Center for Engineering Consultancy: www.uruklink.net/moch

Engineering Affairs: www.uruklink.net/ceo

National Center for Constructional Laboratories: www.ncclr.com

Military Works Office: www.uruklink.net/moch

Ashur State Corporation Company (Roads & Bridges): www.uruklink.net/ashour

Hamourabi State Corporation Company (Roads & Bridges): www.hamorabicomp.com

Al Fao State Corporation Company: www.uruklink.net/alfao

Saad State Engineering Company: www.uruklink.net/moch/english/saad.htm

Al-Moutasim State Corporation Company (Buildings): www.almutasim.com

Al-Mansoor State Corporation Company (Buildings): www.almansourco.com

Al-Farouq State Corporation Company (Buildings): farouqcompany@yahoo.com

Al-Rasheed State Corporation Company (Buildings): www.alrasheid.com

Závod na elektrické výrobky: www.dialacompany.com

Kovozpracující podniky: www.alsumood-steel.com

Kontakt na cementárny: cementivest@yahoo.com

Ministerstvu vodních zdrojů: www.iraq-mwr.org

Ministerstvu ropy: www.uruklink.net/oil/; www.uruklink.net/oil/announc.htm

Ministerstvu telekomunikace: www.iraqimoc.net

Ministerstvu dopravy: www.iraqitransport.com

Mobilní síť operátora Zain: www.iq.zain.com

Mobilní síť operátora Asiacell: www.asiacell.com

Mobilní síť operátora Korek: www.korektel.com

2. Vnitropolitická charakteristika

Vláda národní jednoty šíitského premiéra Núrí al-Málíkího (Da'áwa party) zasedala téměř v plném počtu. Po dlouhých, ale nakonec úspěšných jednáních, se do vlády vrátila sunnitská koalice Iraqi Tawafoq (Accordance) Front a Iraqia List. Stoupenci radikálního šíitského vůdce Muqtady as-Sadra sice deklarovali svůj návrat (a ministři skutečně své funkce vykonávají), pravidelných jednání vlády se však spíše neúčastní. Důvodem je trvalý nesouhlas s americkou přítomností v Iráku a odpor k pokračujícím jednáním vlády o prodloužení americké přítomnosti v zemi.

Sněmovna reprezentantů (jednokomorový irácký parlament) schválila 24. září 2008 dlouho očekávaný Zákon o provinčních volbách. Poslanci však vypustili ustanovení zaručující práva menšin; ostrá k ritika premiéra, UNAMI a křesťanů.

Bezpečnostní situace se zlepšuje, poprvé od roku 2004 nedošlo k nárůstu útoků ani během postního měsíce ramadán. Mezinárodní koaliční síly (MNF-I) předaly kontrolu nad provinciemi Babylon, Wassit, Diwaniya (Qadisiya) a al-Anbar do rukou iráckých bezpečnostních složek (ISF). Irácká armáda a policie tak převzaly plnou odpovědnost za ochranu a bezpečí občanů v celkem třinácti provinciích (z celkového počtu osmnácti).

K 1. říjnu byla do iráckých bezpečnostních sil začleněna i část jednotek sunnitské domobrany Sahwa, vojenské části Rad obrození (Awakening Councils). Rady usilují o převzetí všech příslušníků, premiér hovoří o max. 20%.

Velení koaličním silám v Iráku (MNF-I) se ujal generál Raymond Odierno, ideový tvůrce úspěšné strategie „surge“. Při slavnostním ceremoniálu v Bagdádu, jehož se zúčastnil i americký ministr obrany Robert Gates, převzal tento post od generála Davida Petraeuse, který povýšil na velitele CENTCOM. Hlavním úkolem generála Odierno bude zajištění a udržení dosažených bezpečnostních úspěchů v době plánovaného snižování počtu amerických jednotek v Iráku.

Pokračují jednání k dohodě o pobytu amerických jednotek v Iráku (tzv. SOFA) po vypršení mandátu Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1546 (2004) a prodloužené naposledy Rezolucí RB OSN č. 1790 (2007). Irácký premiér není ochoten ustoupit v otázce jurisdikce amerických vojáků a chce v dokumentu fixní datum stažení amerických jednotek z Iráku. Velmi čerstvě došlo k přejmenování dohody ze SOFA na Dohodu o odsunu americké armády.

Zástupce zvláštního představitele generálního tajemníka OSN a vedoucího mise UNAMI podepsal s iráckou centrální vládou klíčový dokument „Strategie pomoci OSN pro Irák na období 2008 až 2010“.

V oblasti Khanakín dochází k ostrým potyčkám mezi federální iráckou armádou a kurdskými oddíly Pešmergů. Kurdská regionální vláda (KRG) viní z vystupňování napětí centrální iráckou vládu, která do převážně kurdské oblasti vyslala bez konzultací s KRG armádní jednotky. Khanakín patří mezi tzv. sporná území /jak byla definována ve studii UNAMI).

Irák otevřel dveře ke svým ropným polím pro zahraniční investice. Zatím první konkrétní projekt získala čínská státem vlastněná společnost CNPC. Nizozemský Shell jedná o práva těžby a zpracování ropy v jihoirácké Basře.

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Irácká republika je parlamentní demokracií v čele s prezidentem. Nezávislost získal Irák po zrušení britského mandátu 3. října 1932. Výkonná moc je dána vládě; premiér je také vrchním velitelem ozbrojených sil. Sněmovna reprezentantů (jednokomorový irácký parlament) má 275 poslanců, volební období je čtyřleté. Všeobecné parlamentní volby se uskutečnily v prosinci 2005. V lednu 2009 by se měly uskutečnit provinční volby a v prosinci 2009 všeobecné parlamentní volby.

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Džalál Tálabání, prezident Irácké republiky

Prezident je hlavou státu, je volen poslanci Sněmovny reprezentantů (jednokomorový irácký parlament) na čtyřleté funkční období. Prezident skládá slib před poslanci parlamentu do rukou předsedy.

Hlavní kompetence prezidenta:

- zastupuje Iráckou republiku navenek
- sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy (může přenést sjednávání smluv i na parlament)
- jmenuje premiéra a vládu, přijímá demisi vlády a pověřuje výkonem funkce ministry do jmenování nové vlády
- podepisuje zákony
- uděluje amnestii (zmírňuje, odpouští nebo zahazuje udělené tresty)
- přijímá vedoucí diplomatických misí a přebírá jejich pověřovací listiny
- na rozdíl od ČR není vrchním velitelem ozbrojených sil Irácké republiky

2.3. Složení vlády

Centrální vláda v Bagdádu (GoI)

- Núrí Džawád al-Málikí, předseda vlády Irácké republiky (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Islamic Da'awa Party)
- Barham Sálíh, místopředseda vlády (Kurd, sunnita, volební koalice: Kurdistan Alliance, politická strana: Patriotic Union of Kurdistan)
- Raffie al-Issawi, místopředseda vlády (sunnita, volební koalice: Iraqi Accord Front, politická strana: Iraqi Islamic Party)
- Husajn aš-Šahristání, ministr ropy (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: nezávislý)
- Hoshyar Zebarí, ministr zahraničních věcí (Kurd, sunnita, volební koalice: Kurdistan Alliance, politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Abd al-Kádir Džásim al-Ubajdí, ministr obrany (sunnita, volební koalice: Iraqi Accord Front, politická strana: nezávislý)
- Džawád al-Bulání, ministr vnitra (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: nezávislý)
- Širwán al-Wáílí, ministr národní bezpečnosti (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Islamic Da'awa Party - Iraq Organisation)
- Safa al-Din Mohammed al-Safi (pověřen řízením ministerstva), ministr spravedlnosti (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: nezávislý)
- Salih Mahdi Motlab al-Hasnawi, ministr zdravotnictví (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: nezávislý)
- Chudajr al-Chuzái, ministr školství (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Islamic Da'awa Party - Iraq Organisation)
- Baján Džabr Solagh, ministr financí (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Islamic Supreme Council of Iraq)
- Karím Wahíd, ministr energetiky (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: nezávislý)
- Abud Faláh as-Súdání, ministr obchodu (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Islamic Da'awa Party - Iraq Organisation)
- Fawzí al-Harírí, ministr průmyslu a nerostných surovin (Kurd, křesťan, volební koalice: Kurdistan Alliance, politická strana: Kurdistan Democratic Party)

- Latíf Rašíd, ministr pro vodní zdroje (Kurd, sunnita, volební koalice: Kurdistani Alliance, politická strana: Patriotic Union of Kurdistan)
- Baján Dazí, ministr pro bytovou výstavbu a rekonstrukce (Kurd, sunnita, volební koalice: Kurdistani Alliance, politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Ali Husain al-Bahadili, ministr zemědělství (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Sadrist Movement)
- Abid Thyab al-Ajeeli, ministr pro vyšší vzdělávání (sunnita, volební koalice: Iraqi Accord Front, politická strana: Iraqi Islamic Party)
- Amir Abd al-Jabbar Ismail, ministr dopravy (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Sadrist Movement)
- Abd al-Samad Sultan, ministr pro otázky migrace (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Fayli Kurd)
- Mahmoud al-Radí, ministr práce a sociálních věcí (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Islamic Supreme Council of Iraq)
- Džásim Muhammad Džáfar, ministr sportu a mládeže (šíita, volební koalice: Kurdistani Alliance, politická strana: Shiite Turkmen)
- Alí Baban, ministr plánování (sunnita, volební koalice: Iraqi Accord Front, politická strana: Iraqi Islamic Party)
- Muhammad Twafíq, ministr spojů (šíita, volební koalice: Iraqi National List, politická strana: nezávislý)
- Rijád Ghárib, ministr pro místní rozvoj (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Islamic Supreme Council of Iraq)
- Narmín Usmán, ministryně životního prostředí (Kurdka, sunnitka, volební koalice: Kurdistani Alliance, politická strana: Patriotic Union of Kurdistan)
- Mahir Dali Ibrahim al-Hadithi, ministr kultury (sunnita, volební koalice: Iraqi Accord Front, politická strana: Iraqi People 's Conference)
- Qahtan Abbas al-Jubouri, ministr pro turistikou a ochranu památek (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Sadrist Movement)
- Safádin al-Safí, státní ministr pro parlamentní otázky (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: nezávislý)
- Nawal Majeed Hameed, státní ministryně pro otázky žen (sunnitka, volební koalice: Iraqi Accord Front, politická strana: Iraqi Islamic Party)
- Saad Táhir Abid, státní ministr pro regiony (sunnita, volební koalice: Iraqi National List, politická strana: Iraqi National Accord)
- Rajíd Fahmí Džahíd, státní ministr pro vědu a technologie (sunnita, volební koalice: Iraqi National List, politická strana: Iraqi Communist Party)
- Widždan Mikáíl, státní ministryně pro lidská práva (křesťanka, volební koalice: Iraqi National List, politická strana: Iraqi National Accord)
- Kholoud Sami Azaza, státní ministr pro zahraniční záležitosti - vztahy s arabskými státy (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: nezávislý)
- Akram al-Hakím, státní ministr pro národní dialog (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Islamic Supreme Council of Iraq)
- Muhammad Abbás al-Urajbí, státní ministr (šíita, volební koalice: Iraqi National List, politická strana: nezávislý)
- Alí Muhammad Ahmad, státní ministr (Kurd, sunnita, volební koalice: Kurdistan Islamic Union, politická strana: Kurdistan Islamic Union)
- Hasan Rádí Kásim al-Šarí, státní ministr (šíita, volební koalice: United Iraqi Alliance, politická strana: Iraqi Hezbollah)

Kurdská regionální vláda (KRG)

- Mas 'úd Barzání, prezident (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Nečirwan Idris Barzání, předseda vlády (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Omer Fattah Hussain, místopředseda vlády (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)

- Osman Haji Mahmoud, ministr vnitra (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Abdul Karim Sultan Sinjari, státní ministr vnitra (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Sarkis Aghajan Mamendu, ministr financí a ekonomie (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Bayiz Saeed Mohammad, státní ministr financí a ekonomie (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Farouq Jamil Sadiq, ministr spravedlnosti (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Azad Izaddin Mala Afandi, státní ministr spravedlnosti (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Omar Osman Ibrahim (Zeim Ali), ministr pro záležitosti Pešmergů (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Jafar Mustafa Ali, státní ministr pro záležitosti Pešmergů (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Burhan Saeed Sofi, ministr dopravy (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Dilshad Abdul Rahman Mohammad, ministr vzdělávání (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Abdul Rahman Saeed Shakaly, ministr zdravotnictví (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
ministr práce a sociálních věcí (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Mohammad Ahmad Saeed Shakaly, ministr náboženských záležitostí (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Tahsin Qadir Ali, ministr vodních zdrojů (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Imad Ahmad Sayfour, ministr bytové výstavby a stavebnictví (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Osman Ismail Hassan, ministr plánování (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Yousif Mohammad Aziz, ministr lidských práv (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Idris Hadi Salih, ministr vyššího vzdělávání, vědy a výzkumu (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Abdul-Aziz Tayeb Ahmad, ministr zemědělství (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Chnar Sa'ad, ministr pro pozůstalé a oběti Anfalů (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Falakaddin Kakeyi, ministr kultury (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Hoshyar Abdul Rahman Siwaily, ministr energetiky (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Ashti A. Hawrami, ministr přírodních zdrojů (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Nazanin Mohammad Waso, ministr měst a obcí (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Taha Abdul Rahman Ali (Taha Barwary), ministr sportu a mládeže (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Mohammad Ihsan, ministr zvláštních regionální záležitostí (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Mohammad Raouf Mohammad, ministr obchodu (politická strana: Islamic Union Party)
- Widad Khurshid Osman, ministr průmyslu (politická strana: Turkoman Party)
- Dara Mohammad Amin, ministr životního prostředí (politická strana: Islamic Association)
- Nimrud Baito, ministr turismu (politická strana: Christian Party)
- Haydar Sheikh Ali, ministr spojů (politická strana: Communist Party)
- Abubakir Ali, ministr regionu (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- Jinan Qasim, ministr regionu (politická strana: Patriotic union of Kurdistan)
- George Yousif Mansour, ministr regionu (politická strana: Christian Party)
- Dakheel Saeed Khudhur, ministr regionu (politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Mohammad Haji Mahmoud, ministr regionu (politická strana: Social Democratic party)
- Mahmoud Eido, ministr regionu (představitel menšiny Jezízí, politická strana: nezávislý)
- Madhat Mandalawy, ministr regionu (představitel kurdských šítů, politická strana: Kurdistan Democratic Party)
- Sa'ad Khalid Mohammad Amin, ministr regionu (politická strana: nezávislý)
- Abdul Latif Bandar Oqhloo, ministr regionu (politická strana: nezávislý)

3. Zahraničně-politická orientace

Bilaterální vztahy s tureckou centrální vládou jsou dobré. Ve třetím čtvrtletí roku 2008 pokračovaly ozbrojené střety mezi (tureckou) Kurdskou stranou pracujících (PKK), která se uchýlila do hor v regionu iráckého Kurdistanu a tureckou armádou. Jako doposud vždy převládala diplomatická jednání. Střety budou s určitostí pokračovat, neboť turecká vláda na tyto aktivity vyčlenila značnou částku ve svém státním rozpočtu. Na pozvání prezidenta Džalála Tálabáního navštívil Irák turecký premiér Recep Tayyip Erdoğan. Premiéři podepsali Dohodu o ustavení Irácko- tureckého výboru na vysoké úrovni pro strategickou spolupráci (IRQ-TR Strategic High Level Co-operation Committee). Vysoká úroveň zastoupení (ministři zahraničních věcí, ropy, průmyslu a nerostných surovin, obchodu, vnitra na straně irácké vlády a jejich protějšky na turecké straně) byla signálem oboustranného zájmu na prohlubování bilaterálních vztahů ve všech oblastech. V delegaci tureckého premiéra byla řada ministrů, především ekonomických a podnikatelů. Turecko plánuje zvýšit obrát vzájemné obchodní výměny s Irákem ze současných 3 miliard na 5 miliard US dolarů.

Vztahy mezi Irákem a Íránem jsou dobré, čilé a zdá se, že nabírají na intenzitě. Již delší dobu se pracuje na setkání dvou čelních představitelů, tedy iráckého premiéra Núrí al-Málíkího a íránského prezidenta Ahmadínežáda. V nedávné době zavítal do Íránu jeden z viceprezidentů a předseda CoR Mahmúd al-Mašhadání. Pravidelně Írán navštěvuje řada ministrů, podnikatelů a dalších vysokých státních úředníků. Pokračuje, i přes kritiku ze strany Iráku, vyzbrojování šíitských milic, dále jejich výcvik a další podpora. Tento trend je do budoucna velmi nebezpečný. Írán je kdykoli schopen destabilizovat jižní části Iráku a tím i celou zemi. Náboženské vazby z minulosti jsou zde příliš silné.

V roce 2008 se začínají významně upevňovat dobré vztahy mezi Irákem a Jordánskem. Historickou událostí byla oficiální návštěva jordánského krále Abdulláha II, v doprovodu premiéra Nádíra Dahabího a ministra zahraničních věcí Saláema Bašíra v Bagdádu. Návštěva je vyvrcholením snah jordánské diplomacie o postupné zlepšování vzájemných vztahů mezi oběma zeměmi, které byly narušeny invází spojeneckých vojsk a útokem na jordánskou ambasádu v Bagdádu v roce 2003. Návštěva se uskutečnila krátce po jmenování velvyslance Naifa al-Zaidana (předtím působil ve funkci generálního konzula ve Spojených arabských emirátech). Pokračuje spolupráce ve sdílení zpravodajských informací ve snaze společně bojovat proti al-Káidě. Jordánsko je připraveno založit volnou obchodní zónu v irácké pohraniční oblasti Kamara.

V roce 2008 došlo k významnému kroku ve zlepšení bilaterálních vztahů mezi Sýrií a Irákem. Dne 16. září 2008 bude v historii irácko-syrských vztahů nesmazatelně zapsáno jako datum, kdy byl jmenován první syrský velvyslanec pro Irák po dlouhých 28 letech. Stal se jím Nawaf Fares, který předtím působil na pozici guvernéra provincie Quneitra (al-Qunaytirah) z oblasti Golanských výšin na jihozápadě Sýrie. Do funkce byl jmenován syrským prezidentem Bašárem Asadem. Jmenování syrského velvyslance pro Irák logicky odráží situaci v regionu, kde celá řada zemí (Omán, Jordánsko, Kuvajt, aj.) jmenovaly nebo (Spojené arabské emiráty, Bahrajn, Liga arabských států) již vyslaly své velvyslance do Iráku. Opětovné navazování diplomatických styků odráží zlepšující se bezpečnostní situaci v Iráku a také zmírňování napětí mezi šíitskou vládou ministerského předsedy Núrího al-Málíkího a jeho sunnitskými sousedy. Formálně byly diplomatické styky mezi Irákem a Sýrií navázány (obnoveny) již v listopadu 2006, čímž bylo ukončeno mezidobí (1980 - 2006) jejich přerušení.

Mezi Kuvajtem a Irákem došlo k opětovnému navázání diplomatických styků, přerušovaných po agresí Saddáma Husejna v roce 1990. Byl jmenován první velvyslanec a obě země společně hledají a nalézají cesty jak spolupracovat na všech úrovních. Kuvajt má významné ekonomické zájmy hlavně v oblasti jihoirácké Basry, odkud pochází část významných kuvajtských královských rodin. V současné době kuvajťané nakupují v jižním Iráku pozemky a čekají na bezpečnostní stabilizaci země.

Irácký premiér Núrí al-Málíkí zavítal na oficiální návštěvu Spojených arabských emirátů. Ve vládní delegaci byli ministři průmyslu a nerostných surovin, vnitra a další významní představitelé irácké vlády. Núrí al-Málíkí byl v Abú Dhabí přijat prezidentem Šejkem Khalífou al-Nahianem. Dvoustranné rozhovory se týkaly především rozhodnutí SAE odpustit Iráku zahraniční dluh v celé výši (cca 4 miliardy US dolarů), včetně poplatků a úroků. Podle premiéra toto rozhodnutí napomůže dalšímu rozvoji Iráku a zlepšení ekonomické a bezpečnostní situace. SAE otevřely v Iráku velvyslanectví, pověřovací listiny předal velvyslanec Abdullah Ibrahim al-Shehí. Jedná o prvního SAE velvyslance od roku 1990.

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

- WIPO - Světová organizace pro ochranu duševního vlastnictví
- OPCW - Organizace pro zákaz chemických zbraní
- FAO - Organizace pro potraviny a zemědělství
- IOM - Mezinárodní organizace pro migraci
- UNIDO - Pro průmyslový rozvoj
- IFAD - pro zemědělství rozvoj
- WMO - pro metrologii
- UPU - světová poštovní unie
- WTO - světová obchodní organizace (zatím pozorovatel)
- UNESCO - pro výchovu, vědu a kulturu
- ILO - mezinárodní organizace práce
- WHO - světová organizace zdravotnictví
- ITU - mezinárodní telekomunikační unie
- UNWTO - světová organizace turistiky
- ICAO - mezinárodní civilní letectví
- UN-HABITAT - program pro lidská osazení
- UNICEF - mezinárodní fond dětí
- ESCWA - ekonomicko-sociální výbor Západní Asie
- UNDP - UN program rozvoje
- WCO - mezinárodní organizace cel
- ICDO - mezinárodní civilní obrana
- OEI - světová organizace na ochranu zvířat
- UNEP - UN Environmental Program
- IAEA - světová agentura pro atomovou energii
- OPEC - organizace zemí vyvážející ropy

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Irák stál u založení jednoho z nejvýznamnějších regionálního uskupení Ligy arabských států (LAS), kterému předcházela řada multilaterálních smluv. Po svržení totalitního režimu zahájil Irák novou éru boje proti terorismu:

1. Alexandrijský protokol, ustanovení LAS (17. října 1944)
2. Pakt arabské ligy (22. března, 1945)
3. Dohoda o společné obraně a ekonomické spolupráci (13. března, 1950)
4. Charta národní ekonomické činnosti (26. listopadu, 1980)
5. Syrsko - irácká smlouva o boji proti terorismu a organizovanému zločinu (prosinec 2006)
6. Turecko - irácká smlouva o boji proti terorismu (září 2007)
7. Íránsko - irácká bezpečnostní smlouva (červen 2008)
8. Kjótský protokol podepsán v srpnu 2008

9. Mezinárodní úmluvu o boji proti drogám a organizovanému zločinu září 2008

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

Ve dnech 23. – 24. dubna 2007 se uskutečnily v Praze bilaterální expertní rozhovory k sukcesi do smluv s Irákem.

Česká republika informovala 19. prosince 2007 nótou MZV č. j.: 139571/2007-MPO o závěrech a doporučeních; uvedené závěry vstoupí v platnost dnem obdržení odpovědi od MZV Irácké republiky. Velvyslanectví České republiky obdrželo nótou MZV Irácké republiky č. j.: 7/4/6/54356 dne 10. března 2008. Tímto dnem se

1. ponechávají v platnosti následující smluvní dokumenty
 - Dohoda o kulturní spolupráci mezi ČSR a Iráckou republikou (Bagdád, 7.5.1959)
 - Dohoda o letecké dopravě mezi ČSR a Iráckou republikou (Praha, 11.3.1960)
 - Smlouva mezi vládou ČSSR a vládou Irácké republiky o vzájemném osvobození zisků a příjmů československého a iráckého leteckého podniku a jejich zaměstnanců od daní (Bagdád, 7.12.1977)
 - Konzulární úmluva mezi ČSSR a Iráckou republikou (Praha, 16.8.1985)
2. ruší platnost následujících smluvních dokumentů
 - Protokol o vědeckotechnické spolupráci mezi ČSR a Iráckou republikou (Bagdád, 14.12.1958)
 - Dohoda mezi vládou ČSSR a vládou Irácké republiky o ustavení Stálého výboru pro hospodářskou, vědeckou a technickou spolupráci (Bagdád, 3.7.1978)
 - Dohoda o spolupráci v oblasti cen mezi Federálním cenovým úřadem ČSSR a Ústřední cenovou organizací Irácké republiky (Praha, 22.9.1980)
 - Dohoda mezi vládou ČSSR a vládou Irácké republiky o spolupráci v oblasti zdravotnictví (Bagdád, 21.4.1982)
 - Všeobecná dohoda o hospodářské, vědecké a technické spolupráci mezi vládou ČSSR a vládou Irácké republiky (Praha, 30.11.1986)

Bilaterální smlouvy hospodářského charakteru

1. Dohoda o hospodářské a technické spolupráci mezi ČSSR a Iráckou republikou (Bagdád, 9.3.1972)
2. Protokol o změně Dohody o hospodářské a technické spolupráci mezi ČSSR a Iráckou republikou (Praha, 18.12.1973)
3. Dlouhodobá obchodní a platební dohoda mezi ČSSR a Iráckou republikou (Praha, 18.12.1973)
4. Protokol k Dohodě o hospodářské a technické spolupráci mezi ČSSR a Iráckou republikou z 9.3.1972 ve znění dopisů vyměněných 18.1.1975 a 9.7.1975 (Bagdád, 9.7.1975)
5. Druhý protokol o změně Dohody o hospodářské a technické spolupráci mezi vládou ČSSR a vládou Irácké republiky (Bagdád, 31.5.1977)
6. Dohoda mezi vládou ČSSR a vládou Irácké republiky o dodávkách zvláštních materiálů v letech 1986-1990 (podepsaná 16.7.1985).

Tyto bilaterální smlouvy v současné době nejsou platné. V budoucnu budou podrobeny negociačním na úrovni evropských struktur.

4. Ekonomická charakteristika země

Irák patří z hlediska ekonomické výkonnosti mezi země rozvojové, přesto díky nalezištím ropy je jedním z nejbohatších států Blízkého východu. Hospodářské výsledky za rok 2007 se zlepšily, avšak opět nenaplnily očekávání. Podle statistiky Ministerstva plánování činil HDP v roce 2007 celkem 55 miliard USD (bez donorských finančních prostředků) a ve srovnání s rokem 2006 (87 miliard USD včetně donorských finančních zdrojů) představuje pokles. Plánovaný HDP pro rok 2008, je 67 miliard USD, v průběhu roku 2009 se počítá s dalším nárůstem vzhledem k předpokládanému zvýšení těžby ropy na částku 78 miliard USD.

Určitým pozitivem je zpevnování irácké měny vůči dolaru a euru. Stabilita je však udržována spíše z politických motivů, nezávisle na skutečných hospodářských a fiskálních výsledcích (uvolnění směnného kurzu irácké měny by vedlo k okamžitému prudkému růstu cen pohonných hmot, potravin, spotřebního zboží a tím k dalšímu zhoršení ekonomické a bezpečnostní situace v zemi).

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Země není schopna v současné době čelit v současných podmínkách otevřenému tržnímu hospodářství. Přeto hranice zůstávají pro dovoz zboží. Nově bylo zavedeno clo 3%, které se vypočítává pouze z deklarované ceny dováženého zboží, bez ceny dopravy.

Díky zvýšení cen ropy na světových trzích dosahuje Irák rozpočtových přebytků (odhady hovoří až o nižších desítkách miliard USD), které by měly umožňovat postupné oživení ekonomiky. Problémem, který efektivnímu využití peněz k ekonomickému rozvoji brání a který irácká vláda musela přiznat, je naprostá absence údajů o množství vytěžené ropy, objemech prodeje a tocích peněz z prodeje!

Výsledky zahraničního obchodu Iráku za poslední roky nelze hodnotit pozitivně. Kromě ropy Irák nevyváží téměř žádné další komodity (viz přílohy). Podniky vyrábějící stavební materiály, textilní produkty, fosfáty, síru, petrochemické produkty aj. byly zničeny válkami nebo jsou pro nedostatek paliva a energie mimo provoz. Irák nemá dostatečné výrobní kapacity a distribuční síť pro zásobování elektrickou energií a palivy; energie a paliva tak z velké části nakupuje od sousedních zemí. Na rostoucím dovozu do Iráku (zvýšení podle údajů CIF FOB o 89,25 %) se nejvíce podílí spotřební zboží, elektrotechnické výrobky a zařízení, suroviny (64,4 %) a potraviny (2,9 %).

Míra nezaměstnanosti dosahuje 60 % (databáze CIA uvádí 30%) osob v produktivním věku. Oživení těžby ropy a zvýšení světových cen by mohlo přispět k vytváření nových pracovních míst a snížení nezaměstnanosti.

Úroveň mezd zaměstnanců se v loňském roce opět zvýšila. Růst reálné kupní síly domácností bude činit něco přes 20 %. Očekává se, že soukromá spotřeba se zvýší o 15 %, růst spotřebitelských cen bude činit necelých 10 %.

České výrobní i obchodní firmy mohou ve značné míře využívat dlouhodobě rozvíjených bilaterálních vztahů, které v mnoha komoditách mají již velmi dobré základy. Tradice, opřena o kvalitní výrobky a investiční celky (od dob první republiky v Iráku v roce 1958) je dobrou referencí pro navazování obchodních kontaktů. Je však nutné vzít do úvahy měnící se charakter a priority iráckého trhu, ekonomické záměry nového režimu v Iráku v oblasti průmyslové výroby, zemědělství, sféry služeb a spotřeby.

Irák nejen usiluje o politickou transformaci, ale také se připravuje na privatizační proces. V první fázi se bude jednat o privatizaci více než 100 státem vlastněných podniků, převážně bývalých zbrojovek, které přejdou na výrobu spotřebních produktů. Připraveny jsou projekty privatizace v oblasti energetiky, těžby a zpracování ropy.

V provinciích regionu iráckého Kurdistánu (Erbil, Dohúk, Sulaimaniya) je ve srovnání s dalšími regiony Iráku stabilnější politická a bezpečnostní situace, což vytváří výhodnější předpoklady pro obchodní aktivity, včetně vstupu zahraničních investic (podrobněji v části Ekonomika iráckého Kurdistánu).

Prioritou pro ekonomický rozvoj Iráku bude obnova a výstavba energetické základny. Pro zajištění energetických potřeb země jsou nutné investice ve výši přesahující 25 mld.USD.

Další prioritou ekonomického rozvoje Iráku jsou transformační a komunikační systémy.

Velmi důležitý vliv na ekonomický rozvoj Iráku má ropný průmysl. Sabotáže proti ropovodům a ropným zařízením a infrastruktura jsou stále překážkou pro vývoz ropy z Iráku. V průběhu roku 2008 Irák zvýšil vývoz na 3,5 milionů barelů denně, ale v dalších letech do roku 2011 by Irák mohl vyvážet až 6,5 milionů barelů denně. Průzkumné vrty potvrdily nová naleziště ropy v okolí Babylonu, na jihu a na severu Iráku.

Soukromý sektor nikdy nehrál dominantní úlohu v ekonomickém životě, byl a stále je velmi slabý. S novým politickým systémem lze předpokládat, že soukromý sektor postupně získá silnější vliv na dynamiku ekonomiky. Dosud nebyl zahájen postupný proces privatizace státních podniků a závodů. K tomu budou sloužit nové směrnice a zákony, které usnadní pozici soukromého sektoru. Irák připravuje novelizaci všech dosavadních směrnic, pokynů a zákonů, týkajících se finanční a daňové politiky. Soukromý sektor disponuje technicky erudovaným personálem, avšak potýká se s nedostatkem finančních prostředků; část (bohatých) průmyslníků z obav před nestabilitou se s kapitálem uchyluje do zahraničí.

V období let 2008–2010 se očekává tempo hospodářského růstu na úrovni 12 - 18 %. Vývoz ropy se bude zvyšovat, spotřeba zůstane na současné úrovni, zvyšují se však ceny potravin.

Ekonomika v iráckém Kurdistanu

V kurdských provinciích existuje obrovský potenciál pro rozvoj dvojstranných vztahů; při jednáních vedoucího ZÚ Bagdád v iráckém Kurdistanu byl projeven velký a upřímný zájem kurdských představitelů o navázání spolupráce s ČR. Všechny kurdské subjekty zdůrazňovaly dobrou bezpečnostní situaci a právní prostředí podporující podnikání. Důkazem je fyzická přítomnost zahraničních firem, především z Turecka, Íránu, Japonska, Číny, Německa, Itálie, Nizozemska, Koreje, Ruska a Rakouska.

Perspektivu iráckého Kurdistanu podtrhuje i skutečnost, že na rozdíl od většiny ostatních částí Iráku je zde relativně stabilní bezpečnostní situace. Regionální státní správa a místní samospráva dobře funguje; podíl na iráckém státním rozpočtu má rostoucí tendenci a dnes představuje asi 17,5%.

Kurdské provincie by se postupně stávaly významným „nástupištem“ k další „expanzi“ na celé území Iráku. Při jednáních s čelními představiteli Kurdské regionální vlády (Kurdistan Regional Government, KRG; ke sloučení obou vlád došlo dohodou hlavních politických stran, Demokratické strany Kurdistanu - KDP, Erbil a Patriotické unie Kurdistanu - PUK, Sulaimaniya), jakož i s představiteli Svazu průmyslu iráckého Kurdistanu a Obchodních a hospodářských komor Erbil, Sulaimaniya a Dohúk byl vyjádřen zájem České republiky navázat a prohloubit vzájemnou spolupráci, podílet se na demokratizaci a ekonomickém rozvoji kurdského regionu Iráku, připravit podmínky pro rozvoj aktivit českých a kurdských podnikatelů. Významným aktem bylo založení Česko - kurdské podnikatelské rady mezi Svazem obchodních komor iráckého Kurdistanu a Svazem průmyslu České republiky (říjen 2008).

Důkazem tohoto zájmu je otevření Kontaktní kanceláře OEÚ ZÚ Bagdád v Erbilu (funkční od 1. března 2006). Tento krok byl kurdskými představiteli a ministry přivítán a je vnímán velmi pozitivně.

Očekávání od českých partnerů jsou jak v průmyslových odvětvích (rafinérie a průzkumy potenciálních nalezišť ropy, sklárny), stavebnictví a rozvoji dopravní infrastruktury (cihelny, silnice, železnice, letiště), energetice (modernizace velkých a výstavba středních vodních elektráren, rozvodná zařízení), dodávkách moderních technologických celků (cementárny, zařízení textilek), tak i v oblasti zemědělství (malá zemědělská technika pro soukromě hospodařící zemědělce, potravinářské technologie). Velmi důležité je myslet i na sféru služeb, zdravotnictví, školství a rozvoj vědecké spolupráce. Resorty vojensko-bezpečnostního charakteru postrádají kapacity pro školení a výcvik, techniku a zařízení. Kurdská strana zná a oceňuje kvalitu českých subjektů; české strojírenství a výrobky mají dodnes velmi dobré jméno u Iráčanů.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Některá čísla jsou uvedena pouze na základě odhadu a osobních jednání.

Statistický úřad v Iráku nedisponuje potřebnými údaji

Podíl obyvatelstva na tvorbě HDP (USD/osobu)

2003	2004	2005	2006	2007
1 500	3 500	1 800	2 900	3 600

Většina iráckých ministerstev se v důsledku dřívější mezinárodní izolace Iráku a současné dlouhodobě nestabilní bezpečnostní situace teprve učí správě země a jednotlivých odvětví své odpovědnosti.

Hrubý domácí produkt Iráku, vývoj objemu, míra inflace, vývoj nezaměstnanosti

Indikátor	2003	2004	2005	2006	2007
HDP (v miliardách USD)	37,92	89,80	45,10	48,00	55,44
HDP na obyvatele	556	891	1 321	1 771	1 841
HDP změna v %	-30,0	35,0	6,8	3,0	5,0
Běžný účet USD m	-935	-2 404	-470	6,5	6,1
Běžný účet v % k HDP	-6,7	-10,5	-1,3	12,9	11,9
Podíl vývozu na HDP v %	35,6	40,3	50,5	75,4	61,4
Inflace v %	36,3	31,7	45,0	47,0	4,7
nezaměstnanost.	28,1	40-60	50-60	60	30

Zdroj: Ministerstvo plánování Iráku, Centrální Banka Iráku

* - odhad

Podíl jednotlivých odvětví na vytvoření HDP (v milionech IQB)

Odvětví	2003	2004	2005	2006	2007
Zemědělství	2 982 290	3 785	4 431 995	6 871 283	6 874 317
Průmysl (bez ropy)	22 030 208	28 057	47 044 457	61 352 715	61 312 171
Doprava	2 369 011	1 602	4 616 291	6 472 334	6 478 243
Obchod a služby	2 380 444	1 334	3 885 540	4 971 311	4 897 713
Bankovníctví	333 433	140	402 747	710 032	718 439
Stavebnictví	488 640	424	620 774	739 387	783 721
Ropný průmysl*	x	x	x	X	x

Zdroj: centrální Banka Iráku

* ve statistikách není uvedeno, pouze údaj, že představuje 90 % podíl na tvorbě HDP

Index spotřebitelských cen v Iráku (1993 = 100)

Název položky	Míra inflace	Úhrnný index	Nájmy	Smíšené zboží a služby	Zdravotní a léky	Spojení a doprava	Palivo a osvětlení	Nábytek	Tkaniny a oděvy	Nápoje a cigarety	Potraviny
Váha		100	11,5	0,5	1,5	4,9	2,1	3,1	9,7	3,5	63,2
2003	33,6	6943,4	20233,4	5554,3	24728,5	6285,6	49010,5	3296,9	3250,4	1517,2	4178,8
2004	27,0	8815,6	34336,2	6737,3	32594,6	7096,7	32227,3	3284,1	3132,0	1210,4	4544,2
2005	37,0	12073,8	48911,6	8406,6	35022,5	10903,7	64161,4	3613,7	3428,3	1217,9	5558,1
2006	53,2	18500,8	66075,4	11315,0	41513,4	24996,0	183515,3	4175,5	4164,3	1411,3	7217,5
2007	11,8	24205,5	81898,4	14618,1	46283,3	32325,7	314864,1	4457,7	4514,0	1496,6	8220,4

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Průmyslová výroba stagnuje, 80 % zařízení podniků bylo zničeno v období let 1991–2003. Hlavní překážkou rozvoje průmyslu je nestabilní bezpečnostní situace; od toho se odvíjí nedostatek energetických zdrojů (elektrina je z veřejné sítě dodávána maximálně 8 - 12 hodin denně) a nerozvinutá síť služeb (zásobování).

4.4. Stavebnictví

Podíl stavebnictví na celkovém HDP se v roce 2008 zvýšil. Bohužel se většina stavebních materiálů stále dováží, jeho podíl na celkovém HDP se pohybuje v jednotkách procent. V současné době probíhá a je jednáno o výstavbě řady cementáren, cihelen a porobetonek, poněvadž 60 - 80% stavebních materiálů se dováží.

V soukromém stavebním sektoru je dnes zaměstnáno asi 25 tisíc osob. Počet pracovních sil ve stavebních společnostech vlastněných státem činí pouhé 2 tisíce ostani pracovníci působí v soukromém sektoru.

Pro období let 2009 - 2010 je očekáván růst poptávky po nových bytech a veřejných budovách. Zvýší se především výstavba ve státním sektoru s důrazem na rozšíření sítě škol a objektů pro sektor zdravotnictví. Ministerstvo bytové výstavby a rekonstrukce uvádí, že Irák potřebuje 3 miliony bytových jednotek. Problém realizace tohoto (ale nejen tohoto) plánu spočívá v nedostatku finančních prostředků.

V pozemních a vodních stavbách má dojít k nárůstu; většina zakázek je centrálně řízena ministerstvy (nebo organizacemi, které jsou ministerstvy zřizovány).

Ministerstvo bytové výstavby a rekonstrukce se za účasti turecké soukromé společnosti podílí na stavbě dálnice Nasiriya - Diwadiya na jihu Iráku. Dálnice má délku 146 km a náklady dosáhnou 241 miliard IQB.

Plánuje se výstavba přístavu v Ras al-Biž (jižně od Basry). Hodnota stavby bude 60 miliard USD. Nový přístav má mít 100 přístavních překladišť (mol).

S kuvajtskými společnostmi byla zrealizována stavba velkého letiště u Nadžáfu (poutní svaté město, 160 km západně od Bagdádu). Letiště bude sloužit přepravě 30 milionů lidí ročně.

Zároveň se obnovuje plán na výstavbu metra v Bagdádu.

Po celém Iráku se bude stavět 20 cementáren určených pro soukromý sektor. Investice dosáhne kolem 4 miliard USD, doba realizace do dvou let. Kapacita všech dvaceti závodů by měla dosáhnout 25 milionů tun cementu ročně, přičemž Irák potřebuje 30 až 35 milionů tun. Dnešní kapacita (zastaralých) deseti existujících závodů je 3,5 miliony tun ročně.

Ministerstvo ropy společně s ministerstvem průmyslu a nerostných surovin plánuje výstavbu rafinérií pro každou provincii. Do současné doby bylo postaveno pět rafinérií, každá v objemu 7 milionů USD, s kapacitou zpracování 10 tisíc barelů denně (informace Ministerstva ropy).

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Podíl zemědělství (včetně lovcství a rybolovu) na tvorbě HDP činí pouze 5 %. Na zaměstnanosti se zemědělství podílí kolem 40 %. Tento podíl v posledních letech klesá jednak vlivem malého zájmu o práci v tomto sektoru, jednak vláda pro nedostatek finančních prostředků nemůže dotovat zemědělce.

Irák byl před válkami velmi známý datlovými palmami (byl na prvním místě ve světě s 450 druhů datlovníků), produkcí ovoce a obilí. Ministerstvo zemědělství za finanční pomoci mezinárodních organizací usiluje rehabilitovat tento sektor. Odhady finanční pomoci se pohybují v řádu miliard USD; především je nutné zcela obnovit a dodat stroje a zemědělskou techniku, skladovací zařízení (včetně chladírenských), systémy zavlažovací apod.

Irák podle údajů Ministerstva zemědělství produkuje více než 2,5 miliónu tun pšenice a jeden milión tun ječmene. Výnosy jsou ovlivněny klesající úrodností (meziroční pokles o 20 až 25 %), také kvalita zrna je nižší. Úrodnost je ovlivněna nedostatkem vody (zřejmě způsobeno výstavbou přehrad na řekách Eufrat a Tigris na území Turecka).

Živočišná výroba v Iráku je na velmi nízké úrovni a obnova vyžaduje investice v řádu desítek miliónů USD. Irák produkuje ročně něco přes 650 tisíc tun hovězího a skopového masa, 1,25 miliónu tun drůbeže a ryb a 850 milionů vajec. Plány předpokládají zvýšení produkce hovězího masa a drůbeže.

Irák potřebuje čtvrtletně dovézt téměř dva milióny tun potravin (1,7 miliardy USD). Na dovozu potravin jsou podle Ministerstva plánování závislé dvě třetiny populace. Přitom v Iráku je podle dostupných údajů 44 milionů hektarů zemědělsky využitelné půdy; využito je však pouhých 9,5 miliónu hektarů.

4.6. Služby

Sektor služeb (pokud můžeme o tomto sektoru vůbec hovořit) je snad nejhorší ze všech sektorů. K určitému zlepšení dochází v zajišťování služeb městské hromadné přepravy, v oblasti telekomunikací, ve finančních službách a v pojišťovnictví (viz příloha).

Zdravotnická péče je pro irácké občany zajišťována v zastaralých (předválečných) zařízeních; funkčních je 240 nemocnic a 1200 zdravotnických klinik s téměř 29 tisíci lůžek. V resortu zdravotnictví je zaměstnáno 22 tisíc lékařů a 35 tisíc středního zdravotnického personálu (80 % tvoří ženy). Průměrné platy lékařů dosahují 120 až 180 USD měsíčně.

Ministerstvo zdravotnictví získalo více než 30 miliónů dávek očkovacích vakcín pro děti, kterými zajišťuje preventivní očkování (dětská obrna, tetanus, TBC). Kromě toho získalo grand na 4,2 milióny vakcín pro preventivní očkování dětí mladší 5 let. Od května 2004 bylo dovezeno více než 25 tisíc tun léků a zdravotnického materiálu.

V bezpečnostních službách je zaměstnáno více než 2 300 tisíc osob, z toho kolem 1 milionu jen v regionu iráckého Kurdistanu.

Lékaři a zdravotnický personál jsou (stejně jako další příslušníci inteligence) vystavováni útokům a zavražďování, důsledkem čehož více než dva tisíce vysoce kvalifikovaných lékařů Irák opustilo. Zlepšení bezpečnostní situace v závěru roku 2007 a pokračující trend v roce 2008 umožnily návrat 500 lékařů.

Zásobování pitnou a užitkovou vodou je přes poměrně vydatné zdroje (řeky, podzemní voda, možnosti odsolování mořské vody) nedostatečné, vodovodní řády vyžadují rekonstrukci. Na stavu zásob užitkové vody se negativně projevila restriktivní politika režimu Saddáma Husajna vůči většinové šíitské populaci; nechal vysušit téměř celou oblast mokřin v jižním Iráku. Poplatek za dodávku pitné vody z veřejné sítě činí od 15 do 30 USD. K dostání je balená voda (zahraniční i domácí produkce).

Zásobování elektrickou energií z veřejné sítě je problematické a velmi nepravidelné (podrobněji kapitola 4.7.3.3.). Poplatek za dodávku elektřiny z veřejné sítě činí 20 až 30 USD měsíčně. Až 90 % domácností v Bagdádu je závislá na vlastních generátorech elektřiny.

Zásobování pohonnými hmotami a topnými oleji je rovněž nedostačující poptávce, ceny ve srovnání s minulým rokem zůstaly na stejné úrovni. Cena benzínu dosáhla hodnoty 900 IQB za litr (pro srovnání – v roce 2002 se platilo za jeden litr 20 IQB), nafty 900 IQB za litr (15 IQB), topný olej se prodává za 1 400 IQB (300 IQB).

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Stagnace průmyslové výroby a chybějící systém služeb má negativní vliv také na rozvoj infrastruktury.

4.7.1. Doprava

K oživení pozemní přepravy došlo v důsledku obchodování se sousedními zeměmi (Turecko, Sýrie a Jordánsko). Délka dálnic v Iráku činí 1134 km (jde především o dálnici mezi Jordánskem a Irákem), délka silnic včetně vedlejších je 29123 km. Počet automobilů se pohybuje kolem 1,5 miliónu (osobních i nákladních, většinou vlastněných soukromými osobami, státní instituce a organizace vlastní pouze 55 tisíc vozů). Prodej osobních automobilů zaznamenal v loňském roce nárůst o 40 %; poptávku po motorových vozidlech ovlivňuje nulová daň.

Letecká doprava je postupně ožívována. Nyní je v provozu 5 mezinárodních letišť (Bagdád, Erbil, Sulaimaniya, Basra, Nadžaf). Pravidelná letecká přeprava je zajišťována vnitrostátními linkami (Iraqi Airways, AirServ - nevládní humanitární organizace) a mezinárodními linkami; pravidelně operují linky do Iraqi Airways do Spojených arabských emirátů; Iraqi Airways a Royal Jordanian (do Jordánska); Iraqi Airways a Flying Carpet (do Jordánska a Libanonu); Iranian Airways (do Íránu); Iraqi Airways (do Egypta); Turkish Airlines (do Turecka); Lufthansa (do Německa), charterové lety do Nizozemska a Dánska; Swedish Airlines (do Švédska); Austrian Airlines (do Rakouska).

Na většině území Iráku je nefunkční železniční doprava. Železniční tratě mezi iráckými městy jsou poškozené, funkční jsou jen v malých úsecích hlavně na jihu a severozápadě země. Spojení se sousedními státy je přerušeno od války v roce 2003. Nyní je řada železničních tras předmětem studií a oprav což skýtá velmi dobré příležitosti pro české firmy.

Nákladní námořní doprava je provozována z přístavu Umm Qasr, hlavně probíhá dovoz zboží do Iráku, jak z oblasti Perského zálivu tak z celého světa. Z důvodu mělké, neudržované plavební cesty do Umm Qasru, musí být v Dubaji náklad přeložen na lodi s nižším ponorem. Osobní doprava probíhá dvakrát týdně na linkách Umm Qasr - Dubai a Umm Qasr - Bahrain.

Říční doprava je využívána jen malými podnikateli a rybáři.

4.7.2. Telekomunikace

V oblasti telekomunikací zažívají doslova boom mobilní operátoři. V Iráku zajišťují telefonní spojení především zahraniční společnosti (Intelsat, Intersputnik, Arabsat, AsiaCell, Thuraiya, Zain), tuzemským operátorem je Korek, který pokrývá jen omezenou část území.

Stacionární telefonní linky v celostátním měřítku nefungují, omezeně je zajišťován provoz v rámci jednotlivých měst. Přestože jsou položeny koaxiální telefonní kabely do sousedních států (Kuvajt, Sýrie, Jordánsko, Turecko), spoje nejsou zprovozněny.

V Iráku operuje 80 rozhlasových stanic a 21 televizních stanic. Zastřešujícím orgánem pro přidělování licencí a správu frekvencí je Irácká komise pro komunikace a média (Iraqi Communications and Media Commission). The Iraqi Media Network, státní společnost, vlastní vysílání rozhlasové stanice Radio of the Republic of Iraq a televizní stanici al-Iraqiya. Většina stanic je v rukou soukromých společností; populární je al-Sharqiya. Řada stanic vysílá politicky a nábožensky jednostranné programy (Radio Sawa, Islamic line aj.) Dostupné je satelitní vysílání zahraničních společností, včetně CNN, BBC, Euro News.

Kromě expresních služeb DHL, Future, Aramex aj. není zajišťováno doručování poštovních zásilek. V rámci programu obnovy sociální a ekonomické infrastruktury bylo vypsáno výběrové řízení na zpracování studie pro organizaci poštovních služeb (hodnota kontraktu 55 miliónů USD).

4.7.3. Energetika

4.7.3.1. Ropa

V Iráku, který je po Saúdské Arábii a Kanadě považován za třetí zemi světa s největšími zásobami ropy, jsou odhadovány zásoby ropy na 115 miliard barelů, z toho 65 % na jihu Iráku. Díky situaci v zemi za vlády Saddáma Husajna je ale prozkoumáno jen 10 % území. Podle některých zdrojů se odhadují zásoby ropy v dosud nezjištěných nalezištích mezi 50 až 210 miliardami barelů.

Irácká ústava v čl. 108–111 řeší otázku ropných zásob obecně, avšak její přerozdělování je stále předmětem diskusí a třenic mezi největšími politickými uskupeními. Správu nad ropným bohatstvím vykonává Ministerstvo ropy, výkonnou správu nad prodejem a exportem ropy vykonává SOMO (State Oil Marketing Organisation); měla být obnovena činnost INOC (Iraqi National Oil Company), avšak dosud se tak nestalo.

V současné době produkuje Irák denně kolem 2 miliónů barelů (ve srovnání s průměrem 2,5 až 3 milióny v předválečném období). Historického maxima těžby dosáhl Irák v roce 1979 (3,9 miliónu) a před invazí do Kuvajtu v roce 1990 (3,5 miliónu barelů denně).irácká ropa je velmi kvalitní a pořizovací náklady na každý další navýšený milión barelů denně jsou odhadovány jako nejmenší na světě (750 miliónů USD v Kirkúku, 1,6 miliardy USD v Rumajla a 3,5 miliardy USD na menších nalezištích). Irák je považován za velmi perspektivní z pohledu prosperity v oblasti těžby, odhaduje se, že je využíváno pouze sedmáct z osmdesáti nalezišť. V Iráku se nachází v současné době 2300 vrtů, z nichž se však využívá pouze 1600. V posledních 25 letech nebyly (v důsledku mezinárodních sankcí) zaváděny nové technologie, pozornost se soustřeďovala na momentální výtěžnost, v důsledku čehož je nyní technologické zařízení zastaralé. Pouze jeho obnovou a modernizací by se podle odhadů mohlo podařit zvýšit těžbu o několik mil. barelů denně. V negativní souvislosti s těžbou ropy se zvláště na jihu projevuje nedostatek vody potřebné pro destilaci. V celkovém odhadu Irák potřebuje investice na rozvoj ropného průmyslu ve výši 25 až 30 miliard USD.

Na modernizaci ropných polí se podílejí v oblasti Násiriya společnosti Eni a Repsol, ohledně ropného naleziště Tuba podepsala japonská spol. AOC Memorandum o porozumění, v Ratawi působí společnosti Shell, Petronas, CanOxy, v Gharaf TPAO a Japex, v Amaře PetroVietnam a v Nooru syrská společnost. Na severu působí Heritage Oil (Kanada) a jedna belgická firma, Al-Aabar Petroleum (UAE) a PetroPrime (Turecko). China`s National Petroleum Company (CNPC) se snaží o uznání smlouvy z roku 1997 na modernizaci al-Ahdab ve výši 90 miliard barelů denně, bývalý ministr ropy Thamir Gadban ji však prohlásil za vzájemně zrušenou a dosud nejsou k dispozici jiné informace.

Dalším problémem, se kterým se Irák potýká, je doprava ropy (a to jak vnitrostátní, tak i na export), mnoho ropovodů bylo po válce poškozeno sabotážemi a útoky odpůrců nového režimu, doprava cisternami zvláště na dálnici Bagdád-Trébil-Ammán byla prakticky zastavena a v jiných místech země je značně riziková.

Největší množství ropy (cca 1,2 miliónu barelů denně) je dopravováno před ropný námořní terminál v Basře, druhým (cca 0,8 miliónu barelů denně) je ropovod Kirkúk-Ceyhan (Turecko). Irák se v poslední době pokouší získat ropné tankery, kterými by mohl ropu dopravovat.

Závažné problémy má Irák v získávání rafinačních přísad. Jelikož vlastní rafinérský průmysl v Iráku pracuje pouze na 50 % své kapacity, je nucen Irák tyto suroviny dovážet, většinou za vysoké ceny. Podle odhadů tak Irák utráčí 200–250 mil. USD měsíčně.

V této oblasti se uplatnila česká společnost Prokop Eng., která se významně podílí na modernizaci rafinérie Dóra v Bagdádu.

4.7.3.2. Zemní plyn

Těžba zemního plynu se v Iráku potýká prakticky se stejnými problémy, jako ropa - zákony a práva k podpisu smluv, bezpečnost, doprava, zastaralé technologie. V Iráku je podle průzkumů 110 triliónů kubických stop zemního plynu s odhadovanými 150 trilióny v rezervách. Hlavními nalezišti je oblast

severního Iráku okolo Kirkúku a oblast Zubair na jihu Iráku. Jediným samostatným nalezištěm zemního plynu je oblast al-Anbar.

Hlavním a prakticky jediným exportním odběratelem byl Kuvajt, který plyn z oblasti Rumajla používal pro výrobu elektřiny, pro dopravu iráckého plynu do Kuvajtu byl vystavěn plynovod do kuvajtského Ahmadi. V současné době se jedná o obnovení jeho provozu. Největším vnitrostátním plynovodem je vedení West Qurna-Bagdád a Jižní plynovod. Irák jedná s Kuvajtem ohledně těžby z naleziště v Siba poblíž iráckých hranic.

Irák plánuje navýšení těžby zemního plynu s cílem částečně nahradit omezené zdroje ropy, dále pro použití v petrochemickém průmyslu a částečně i na export.

4.7.3.3. Elektrická energie

Výrobní kapacita elektřiny v Iráku je hluboce pod poptávkou.

Irák potřebuje investice do výroby elektrické energie ve výši 20 miliard USD s cílem navýšit do roku 2010 výrobu na 18 tisíc MW; v současné době představují kapacitní možnosti 7 tisíc MW, vyrábí a importuje se však přibližně 5 tisíc MW. Nízká produkce způsobuje velmi časté odstávky elektrické energie z veřejné sítě, dodávky elektřiny pro domácnosti se pohybovaly v roce 2008 v průměru 2,5 - 4 hodiny denně. V měsících září a října došlo ke zlepšení na 8 - 12 hodin denně.

Všechny odhady a předpovědi do budoucnosti se stále mění, částečně v souvislosti se zvyšující se kupní silou Iráčanů (stále více domácností si může dovolit koupit klimatizační jednotky a další elektrická zařízení), částečně díky rozsáhlé korupci (není bez zajímavosti, že jsou části Bagdádu, kde je dodávka elektřiny po celých 24 hodin, zpravidla v blízkosti bydliště významných osobností Iráku). Výroba elektrické energie je závislá především na dodávkách ropy a plynu, ale potýká se s celou řadou dalších problémů (zastaralé technologie, sabotáže, nízká kvalifikace pracovní síly, problémy na vysokonapěťovém vedení, špatný stav a nedostatek rozveden středních i malých). Většina iráckých elektráren běží na polovinu své kapacity.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Irák je čistým příjemcem donorské, rozvojové, transformační a úvěrové pomoci.

Mezinárodní pomoc Iráku představuje v současné době ekonomickou intervenci, která nemá ve světě obdoby. Je tedy důležité, aby Česká republika ve své snaze pomoci obstála, vytrvala a vytvořila vhodné výchozí podmínky a komparativní výhody pro české firmy a sklídila ovoce své dosavadní snahy a úsilí.

Prvním povzbudivým úspěchem byl nárůst objemu vývozu z ČR, který dosáhl ke konci července 2007 77,5 milionů USD, především díky plnění kontraktů na rekonstrukce a modernizace iráckých rafinérských kapacit. Smlouvy pro tato plnění byly podepsány v době první intenzivní pomoci České republiky (formou projektů a studií pro obnovu Iráku), realizované na základě rozhodnutí Vlády ČR. Projekty v rafineriích, vodohospodářství a energetice byly připravovány v letech 2004 až 2006 v gesci MPaO ČR a studie s obdobnou tematikou v gesci MZV ČR.

Lze konstatovat, že dosavadní implementace projektů v Iráku proběhla na výtečnou. Významným důvodem vedle bezchybného plnění projektu ze strany realizátora je také existence potřeb rafinérských a mnoha dalších technologií ze strany přijímací země a dlouhodobá tradice dobrých ekonomických vztahů mezi ČR a Irákem.

Vekmi příznivou informací pro české firmy bylo rozhodnutí Ministerstva zahraničních věcí poskytnout finanční prostředky na realizaci projektů v roce 2008 pro regionu Iráckého Kurdistanu v rámci podpory ekonomické diplomacie. MPaO ČR přizpělo na realizaci školících projektů z projektu Aid for Trade.

Donorská pomoc světového společenství Iráku byla neobvykle velká a rozsáhlá během období let 2003 až 2006. Samotná pomoc formou darů dosáhla 23,24 miliard USD, avšak v kombinaci s příslibenými dlouhodobými úvěry tato částka překračuje 33 miliard USD. Zatímco pomoc formou darů do Iráku pokračuje v nárůstu, OSN a další světové organizace zahájily s Irákem jednání (začátkem května 2007) k zaměření dodatečné, (značně) výhodné, v objemu finančních prostředků a zaměření nebyvalou zahraniční podporu pro nadcházející období.

Irácké Ministerstvo plánování a rozvojové spolupráce (MoPDC) si uvědomuje, že nemá dostačující kapacity pro účinné řízení a koordinaci zahraniční pomoci. Proto jménem Irácké vlády (GoI) požádalo o pomoc UNDP a na základě vzájemné dohody bylo přistoupeno k vytvoření silné a trvalé pomocné řídicí struktury, představované Donorskou databází pomoci (DAD – Iraq) a nově založeným Ředitelstvím pro mezinárodní spolupráci (ICD), které je součástí MoPDC. Jedním z klíčových výstupů zmíněné intervence na podporu procesu řízení projektů UNDP v Iráku je (dobře znějící formulace!?) zajištění vyvážené a efektivní politiky řízení, která v konečném efektu povede k přímému a průkaznému zefektivnění donorské pomoci v návaznosti na rámcová doporučení Pařížské deklarace z roku 2005.

Přehled o plánované a poskytnuté pomoci Iráku nejlépe dokumentuje analýza DAD-Iraq z března 2008. Počet donorů činí 43 (jednotlivé státy, mezinárodní organizace a instituce) a celková přislíbená podpora pro Irák se pohybuje v rozpětí od 80 tisíc USD (Estonsko) až po 18,4 miliardy USD (USA). Jak bilaterální, tak multilaterální příliv peněz je používán jednotlivými donory pro implementaci přislíbené pomoci Iráku na projekty prvotní pomoci. Realizováno dosud bylo celkem 16 931 projektů v celkové hodnotě 15 miliard USD. Uvedený počet představuje 65% z celkové donorské pomoci a zhruba 45% celkové pomoci včetně dlouhodobých úvěrů poskytnutých Iráku v letech 2003 až 2006. Vezmeme-li v úvahu reprezentativní vzorek projektů, ze získaných údajů lze konstatovat, že průměrná cena projektu (bez ohledu na donorský původ) dosahovala přibližně 900 tisíc USD a pohybovala se od 5 tisíc USD (nejmenší projekt) až po 200 milionů USD a více.

Studium získaných údajů rovněž umožňuje určit zaměření budoucí pomoci v obnově Iráku; přičemž hlavní důraz bude kladen na zvýšení efektivnosti donorské pomoci. Toto kritérium bude i rozhodujícím při přípravě Národní rozvojové strategie Iráku pro období let 2008 – 2011.

Tabulka č. 1: Celková přislíbená pomoc Iráku (USD)

Donor	Celková výše poskytnutého daru	Realizované prostředky	Zbývá realizovat
Celkem	27 904 296 584	19 585 764 645	8 318 531 939
USA	18 410 000 000	15 634 489 036	2 775 510 964
Japonsko	5 000 000 000	1 527 551 666	3 472 448 334
Velká Británie	1 137 037 037	579 114 825	557 922 212
Evropská unie	687 815 006	693 953 460	-6 138 453
Kuvajt	516 200 000	10 000 000	506 200 000
Saudská Arábie	500 000 000		500 000 000
Kanada	286 085 242	178 238 910	107 846 332
Itálie	273 753 133	105 407 725	168 345 408
Korea	260 000 000	234 745 929	25 254 071
SAE	215 000 000		215 000 000
Katar	100 000 000	5 000 000	95 000 000
Španělsko	82 631 000	188 406 287	-105 775 287
Austrálie	81 168 111	40 253 296	40 914 815
Dánsko	68 082 297	18 042 189	50 040 108
Švédsko	58 424 464	117 185 923	-58 761 459
Turecko	50 000 000	1 300 000	48 700 000
Čína	25 000 000		25 000 000
Norsko	24 018 692	23 186 046	832 646
Holandsko	21 929 596	15 929 596	6 000 000
Česká republika	14 700 000		14 700 000
Německo	12 820 513	807 660	12 012 853
Belgie	11 815 789	3 803 351	8 012 438
Indie	11 000 000	10 000 000	1 000 000
Irán	10 000 000		10 000 000
Finsko	8 835 000	8 835 000	
Nový Zéland	7 178 378	3 378 378	3 800 000

Rakousko	5 700 000		5 700 000
Řecko	5 414 458	3 614 458	1 800 000
Irsko	3 534 568	1 234 568	2 300 000
Island	3 200 000	2 700 000	500 000
Omán	3 000 000		3 000 000
Lucembursko	2 563 298	2 323 298	240 000
Pákistán	2 500 000		2 500 000
Jordánsko	1 500 000	75 000	1 425 000
Bulharsko	1 300 000		1 300 000
Maďarsko	1 200 000		1 200 000
Slovensko	420 000		420 000
Malta	270 000		270 000
Kypr	120 000		120 000
Estonsko	80,000		80 000

Zdroj: DAD-Iraq, březen 2008

Z tabulky č. 1 je patrné, že na bilaterálním základě byla 40 donorskými subjekty přislíbena Iráku pomoc ve výši celkem 27,9 miliard USD ve formě grantů a dlouhodobých úvěrů. V tabulce však nejsou uvedeny údaje o pomoci plánované ze strany globálních multilaterálních a regionálních finančních institucí jako Mezinárodní rozvojová asociace (IDA), Mezinárodní měnový fond (IMF), Mezinárodní rozvojová banka (IDB). Seznam donorů pro Irák obsahuje jak skupinu subjektů sdružených v DAD – Iraq, tak i další státy a instituce.

Podle odhadu celková pomoc Iráku přesáhne 33 miliard USD. Navýšení pomoci bude přispívat k implementaci projektů International Compact with Iraq (ICI) během období let 2007 až 2012.

Pomoc přislíbená Iráku v letech 2003 – 2008 je vysoce výhodná. Téměř 83% projektů v objemu 23 miliard USD je poskytováno formou grantů, z toho 65% projektů v hodnotě 15 miliard USD bylo zahrnuto v rámci DAD-Iraq a bylo poskytnuto 23 donorskými zeměmi formou realizace projektů pomoci.

Tabulka č. 2: Grantová pomoc poskytovaná příspěvím do Trust funds

Donor	(USD)	Počet projektů	Příspěvek do UNDG.ITF (USD)	Příspěvek do WB.ITF (USD)	Příspěvek do UNDP.TTF (USD)
USA	11,993,717,744	16,435	5,000,000	5,000,000	
Japonsko	1,030,773,572	155	360,950,000	130,000,000	
UNDG.ITF	754,465,361	112			
WB.ITF	430,700,000	14			
Velká Británie	319,111,155	31	55,555,556	74,074,074	
Korea	153,334,627	40	11,000,000	4,000,000	
Kanada	100,221,773	19	46,400,000	22,300,000	
Španělsko	88,495,287	15	62,631,000	20,000,000	
Švédsko	47,450,978	45	10,618,949	5,797,101	
UNDP.TTF (placeno EU)	46,981,124	13			
UNDP	12,496,747	38			
Norsko	9,167,354	16	7,009,346	7,009,346	
Itálie	6,027,026	1	29,705,514		
Dánsko	5,631,189	4	12,411,000		
Holandsko	3,000,000	2	6,756,757	6,172,840	
Belgie	2,487,562	2	1,315,789		
Evropská unie	1,892,233	4	492,771,511	152,433,862	43,037,975
Německo	807,660	1			
WB	240,000	14			

Turecko	100,000	1	200,000	1,000,000	
DGTTF	100,000	1			
Celkem	15,007,201,391	16,931			

Zdroj: DAD-Iraq, březen, 2008

Grafy č.1 a č.2 (příloha-na konci str.) popisují úplný výčet prvků, jejichž kombinací lze ilustrovat úplnou strukturu poskytované pomoci Iráku.

Graf č. 2: **Schéma podílu jednotlivých finančních toků pomoci na celkové donorské pomoci Iráku.** A-oficiální bilaterální donorská pomoc protékající přes EC trust funds; B-celková bilaterální donorská pomoc protékající přes trust funds; C-celková bilaterální donorská pomoc protékající přímo do organizací pověřených implementací projektů.

Schémata A a B v grafu č. 1 znázorňují donorskou pomoc primárně použitou hlavně prostřednictvím International Reconstruction Fund Facility of Iraq (IRFFI) s několika projekty financovanými přes Democratic Governance Thematic Trust Fund (DGTTF) a UNDP Trust Fund for Crisis Prevention and Recovery (UNDP.TTF). Schéma C v grafu č. 1 představuje zbývající a hlavní část registrované bilaterální pomoci přes DAD-Iraq ve výši 13,774 miliardy USD pro realizaci 16 803 projektů.

Jak je patrné ze schématu, donorské příspěvky mohou být poskytovány:

- do trust funds prostřednictvím Evropské komise (EC), zpravidla formou donorských příspěvků jednotlivých členských zemí EU (celková částka této pomoci je 1,232 miliardy USD, počet dokončených nebo již uskutečňovaných projektů je 128), nebo
- do trust funds přímo, na základě příspěvků jednotlivých donorských zemí, nebo
- přímo donorskými zeměmi organizacím provádějícím projekty.

Je třeba zmínit, že ne všechny formy programu pomoci, k nimž patří přímá podpora rozpočtu, subvence do jednotlivých resortů (Sector-Wide Approaches, SWAp) aj., byly použity donory v jejich pomoci Iráku. Přesto irácká vláda uvedla, že preferuje SWAp jako formu, která je podle jejího názoru nejvhodnější k efektivní podpoře obnovy Iráku za současné složité bezpečnostní situace.

Tabulky č. 3 ukazuje využití donorských finančních prostředků podle typu projektu

Tabulka č. 3: **Finanční členění donorských prostředků podle typu projektů a ročního čerpání (mil. USD)**

Typ projektu	2004	2005	2006	2007	2008
Zkvalitnění státní správy	106 119 022	263 778 366	335 060 968	30 500 344	
Výstavba	32 456 325	228 335 596	71 759 119	5 403 347	1 191 654
Rekonstrukce	8 703 054	72 406 259	180 175 751	2 148 252	
Obnova	226 965 784	292 906 842	145 870 133	17 565 038	13 000 000
Dodávky	309 895 368	273 243 404	91 859 199	11 589 994	644 154
Ostatní	16 915 848	68 161 900	18 770 725	7 260 433	
Celkem	626 977 770	821 644 370	670 859 647	62 174 361	14 191 654

Zdroj: DAD-Iraq, březen, 2008

 Tabulka č. 4: **Geografické členění donorský finančních prostředků bez USA, podle gubernorátů (mil. USD)**

kraj (gubernorát)	cena projektu	vynaložené prostředky	vyplaceno
nespecifikováno	190 888 844	185 683 412	148 842 488
al-Anbar	108 542 066	12 707 069	10 899 872
Basra	830 209 238	275 555 207	138 024 946
al-Muthanna	771 292 511	299 750 155	259 484 293
Nadžaf	281 580 702	41 472 337	36 651 510
Qadisiya	265 697 881	41 370 497	37 383 199
Sulaimaniya	252 529 044	41 671 569	18 662 385
al-Tamím	173 587 429	37 192 468	28 275 070
Erbil	473 928 404	167 115 557	102 764 412
Babylon	293 403 212	94 750 588	45 056 041
Bagdád	881 109 352	644 429 153	427 157 185
Diyala	142 069 811	16 086 112	12 748 997
Dohúk	298 035 176	52 253 106	33 175 863
Kerbalá	371 050 877	54 753 185	33 196 016
Missan	434 413 857	77 892 014	41 826 284
všechny kraje	1 392 871 027	1 344 836 464	988 050 586
Ninewa	294 562 046	142 046 314	136 018 225
Salah ad-Din	105 723 260	15 997 170	5 400 727
Thi Qar	481 964 167	107 466 270	68 985 400
Wasit	171 781 095	20 959 618	16 399 707
nelokalizováno	101 270 617	1 962 301	1 508 948
Celkem	3 884 144 820	3 675 950 567	2 590 512 154

Zdroj: DAD-Iraq, březen, 2008 (finanční pomoc USA nezapočtena)

Tabulky č. 5 a č. 6 zobrazují průměrnou velikost finanční investice do odvětví a regionu (včetně příspěví pomoci USA).

 Tabulka č. 5: **Průměrná velikost projektů vztažená na jednotlivé sektory včetně pomoci Spojených států (USD)**

Odvětví	cena projektu	vynaložené prostředky	procentuální podíl (%)
Infrastruktura	6 007 430 517	4 564 082 730	40
Rozvoj demokracie a řízení státu	1 030 855 075	831 160 228	7
Bezpečnost	480 095 952	431 097 464	5
Bytová politika, zaměstnanost a sociální záležitosti	1 794 952 814	1 176 071 100	10,5
Zemědělství, potravinářství a rybolov	231 801 609	121 679 769	2,5
Životní prostředí	717 230 680	466 170 761	4,5
Energetika	2 707 773 794	2 475 334 902	20
Zdravotnictví	279 602 480	102 618 097	2,5

Nerozlišeno	170 030 328	156 000 832	2,5
Vzdělání, věda a kultura	548 922 595	512 654 510	5,5
Ekonomický rozvoj	43 961	43 961	0,01
Průmysl a podniky	10 625 184	9 810 594	0,1
Celkem	16 039 404 963	12 446 308 906	100

Zdroj: DAD-Iraq, březen, 2008

Tabulka č. 6: **Geografické členění donorských finančních prostředků včetně USA, podle gubernorátů (mil. USD).**

kraj (gubernorát)	cena projektu	vynaložené prostředky	procentuální podíl (%)
nespecifikováno	25 105	25 105	0,03
al-Anbar	544 091 705	392 333 529	4,5
Basra	2 145 013 539	1 759 525 456	17,5
al-Muthanna	256 990 608	201 351 240	4,5
Nadžaf	183 201 081	119 511 293	2
Qadisiya	241 451 663	81 938 862	1
Sulaimaniya	169 435 997	127 983 010	2
al-Tamím	716 227 104	468 998 625	4
Erbil	349 673 682	325 939 516	6
Babylon	199 950 338	147 755 660	2
Bagdád	3 191 873 943	2 359 869 312	20,5
Diyala	633 384 144	513 153 972	6
Dohúk	90 013 144	78 438 921	1
Kerbalá	105 292 451	85 849 938	1
Missan	182 699 257	157 112 488	2
všechny kraje	207 856 809	147 474 739	2
Ninewa	441 855 852	373 960 387	5,5
Salah ad-Din	624 133 660	541 487 900	6,8
Thi Qar	913 244 805	459 774 262	6,5
Wasit	254 564 100	242 820 837	5,5
nelokalizováno	560 400	129 189	0,02
Celkem	16 039 404 963	12 446 308 906	100

Zdroj: DAD-Iraq, březen, 2008 (finanční pomoc USA nezapočtena)

Na základě podrobného studia analýzy DAD-Iraq si dovoluujeme učinit několik závěrů:

1. Úroveň donorské pomoci Iráku zůstává stále vysoká, což napomáhá komplexnosti řízení postupu pomoci. Jedním z důvodů vytvoření trust funds pro Irák je značné snížení ceny provozních nákladů a nákladů spojených s provedením díla na obou stranách (jak u poskytovatele, tak příjemce) a sdružování finančních prostředků donorů v rámci IRFFI. Tento proces také zjednoduší řízení donorské pomoci vůči irácké vládě, jelikož IRFFI bylo zmocněno ke zmíněným úkonům jménem zúčastněných skupin donorských subjektů. Navzdory existenci IRFFI a vytvoření dvou trust funds UNDG.TF a WB.TF, většina donorů pokračuje ve svých donacích v Iráku. Z významných koaličních zemí, které realizují také tuto formu spolupráce, lze jmenovat kromě USA jmenovat Japonsko, Velkou Británii, Dánsko a Itálii. Bylo by vhodné, kdyby se Česká republika více zapojovala do systému podpory Iráku.

2. Úroveň rozložení donorské pomoci na jednotlivé projekty není adekvátní současným podmínkám v Iráku. Průměrný objem na realizaci jednoho projektu bez příspěví USA je 6,5 miliónu USD. Ani ve

standardních podmínkách taková výše finančních prostředků není vhodná pro efektivní implementaci projektů. Jedním z důvodů existence trust funds může být sdružování relativně malých finančních příspěvků členských států za účelem přidělení většího množství financí na projektování a implementaci velkých projektů (s cílem snížení nákladů na cenu realizaci projektu). Trust fund Světové banky WB.TF směřuje své cíle k definování velkých projektů (zhruba pětikrát větších než je vypočtená střední velikost projektu). Projekty financované UNDG.TF jsou jen o 15 – 20% větší než průměr. Ani to však nepostačuje k úhradě navýšené ceny za realizaci vlastního projektu, přičemž velmi obtížně lze posoudit efektivitu pomoci. Trust fund WB.TF během implementace projektů spoléhá výhradně na národní realizátorské kapacity, které jsou v případě Iráku nedostačující.

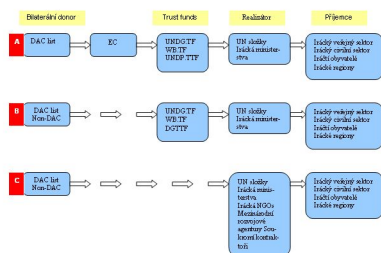
3. Velikost projektů financovaných vládou USA kolísá mezi 5 tisíci až 200 milióny USD. Tento fakt vysvětluje nevládnutelnost řídicího procesu ze strany irácké vlády, nejen vzhledem k takto rozdílnému finančnímu objemu projektů, ale také s ohledem na vysoký počet projektů (16 tisíc). Irácká vláda stěží zvládá prosté akceptování a schvalování jednotlivých projektů (což je nezadatelným právem každé suverénní vlády), ale již nemá kapacity na monitorování průběhu jejich realizace a vyhodnocování.

4. Podpora ze strany UNDP bude spočívat v řízení poskytované pomoci se zřetelem na skutečnou adresnost rozvoje, respektive výkonu opatření, při zajištění systému napříč hlavními sektory a regiony.

5. Z hlediska geografické alokace finančních zdrojů do jednotlivých regionů jsou investice rozloženy přiměřeně. Z hlediska odvětví je nejvíce investováno do rozvoje infrastruktury a energetiky. Pokud jde o donorské investice do regionů, nejvíce finančních prostředků získal Bagdád, Salah ad-Dín, Diyala a Thi qar. Z regionu iráckého Kuridstánu to byl Erbil.

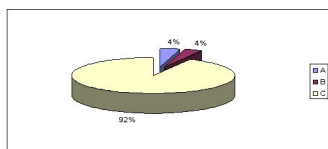
Souborové přílohy:

- Graf č. 1: Schéma koncepce donorské pomoci Iráku
<http://download.czechtrade.cz/odsi.asp?id=34487> (41.9921875kB)

Graf č. 1: Schéma koncepce donorské pomoci Iráku.

- Graf č. 2: Schéma podílu jednotlivých finančních toků pomoci na celkové donorské pomoci Iráku
<http://download.czechtrade.cz/odsi.asp?id=34488> (31.25kB)

Graf č. 2: Schéma podílu jednotlivých finančních toků pomoci na celkové donorské pomoci Iráku. A: bilaterální donorská pomoc; B: pomoc prostřednictvím EC; C: celková bilaterální donorská pomoc; D: pomoc prostřednictvím trust fundů. E: celková bilaterální donorská pomoc; F: pomoc prostřednictvím trust fundů. G: celková bilaterální donorská pomoc; H: pomoc prostřednictvím trust fundů. I: celková bilaterální donorská pomoc; J: pomoc prostřednictvím trust fundů.

5. Finanční a daňový sektor

Historie Iráku se všemi svými politickými zvraty a válkami se velmi dobře zrcadlí v kurzu směnitelnosti dináru za světoznámá uznávaná oběživa. Irácká měna byla založena v roce 1932, kdy byla navázána na britskou libru. Nová měna tehdy zahájila kurzem k dolaru v poměru, kdy za 1 irácký dinár (ID) bylo 4,86 USD. Tento kurz zůstal téměř neměnný až do roku 1949. V tomto roce se však jeho hodnota začala dlouhodobě snižovat až na hodnotu 1 ID = 2,8 USD v roce 1971, kdy začal opět stoupat a v roce 1973 dosáhl hodnoty 1ID = 3,39 USD, kterou si udržel do roku 1980, kdy započala válka proti Íránu, která zasadila irácké ekonomice první velkou ránu. Přesto však si irácký dinár udržel hodnotu 1ID = 3,22 USD až do roku 1986. Vzhledem k tomu, že již od roku 1985 se obchodoval na černém trhu za hodnotu poloviční až čtvrtinovou, bylo již toto období, ve znamení nesmyslné války s Íránem obdobím úpadku ID. Lze tedy rekapitulovat že v letech 1986 - 2003 kolísala cena od 0,33 USD do 1,32 USD za 1ID. V říjnu 2003 se kurz pohyboval v poměru 1 ID = 0,00027 USD a v letech 2004 - 2005 byla směna 1 ID = 0,00068 USD. V roce 2006 cena dináru ještě trochu poklesla na poměr 1ID = 0,00067 USD. V současnosti irácký dinár postupně zpevňuje na nynější kurz 1 ID = 0,00085 USD. V současné době se předpovědi vývoje irácké měny různí. Někteří ekonomové předpokládají, že iráckému dináru bude postupně vrácena jeho původní hodnota, jiní tvrdí, že Irák bude ještě dlouho chudou zemí zmlitanou finančními problémy, drahotou a korupcí.

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Po válce v roce 2003 rozhodla administrativa USA nastolit v Iráku mechanismy tržní ekonomiky. Pro splnění tohoto záměru vydal správce Iráku (CPA - Coalition Provisional Authority) Paul Bremer zákon č. 130, kterým byl umožněn volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a příliv zahraničních investic. S výjimkou v zákoně specifikovaných položek je dovoz a prodej zboží osvobozen od daní a celních poplatků (pro vyjmenované položky pak činí daň 5 %). Vláda Irácké republiky pracuje na novele zákona č. 130 a přípravě nového zákona o daních a financování v Iráku.

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Oběživo (v milionech IQB; 1USD = 1 180 ID)

období	Soukromé oběživo	Oběživo u obchodních bank	Do oběhu Centrální bankou
2003	3 282 447,1	210 258,0	3 492 705,1
2004	7 162 945,0	857 579,0	8 020 524,0
2005	9 112 837,0	1 143 675,0	10 256 512,0
2006	10 968 099,0	948 456,0	11 916 555,0
2007	14 231 700	1 400 525	15 632 225

Zdroj: Centrální banka Iráku

Aktiva Irácké republiky (v milionech IQB)

období	Aktiva Irácké republiky					
	Centrální banka Iráku			Obchodní Banky		
	celkem	zlato	cizí měna	celkem	zlato	cizí měna
2003	41 611,9	14,9	41 597,0	1 357 600,0	0,0	1 357 600,0
2004	13 652 193,0	115 274,0	13 536 919,0	4 487 060,0	0,0	4 487 060,0
2005	19 901 327,0	142 708,0	19 758 619,0	5 441 660,0	0,0	5 441 660,0
2006	27 763 676,0	158 857,0	27 604 819,0	7 763 109,0	0,0	7 763 109,0
2007	40 196 715,0	191 682,0	40 005 033,0	9 150 279,0	0,0	9 150 279,0

Zdroj: Centrální banka Iráku

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Pařížský klub věřitelů přijal usnesení ke snížení zahraniční zadluženosti Iráku formou tzv. odpisu dluhu ve výši 80 % celkové částky (více než 140 miliard USD, z toho důsledek invaze do Kuvajtu více než 40 miliard USD).

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Bankovníctví a pojišťovnictví je ovlivněno bezpečnostní situací. Hlavní peněžní operace se provádějí prostřednictvím bank a peněžních ústavů v zahraničí.

Největšími iráckými bankami jsou Centrální banka Iráku (guvernér banky dr. Sinan Al-Shabibi), Rafidain Bank, Al-Tidžárí Bank, Al-Itmad Bank a Al-Rasheed Bank; kromě toho nabízí bankovní služby některé menší banky a peněžní ústavy (spolehlivost nelze zjistit).

Pojišťovací služby nabízí jediná státní pojišťovna Šarikat at-Ta'amin al-Wataniya. Její služby jsou spolehlivé.

Jména a adresy státních bank			
	Jméno banky	Adresa banky	E-mail
1	Rafidain Bank	Baghdad / Al-Rashid Street / Streetbanks Street/ O.ph-8160068,8160166	User3001@Rafidain-Bank.org
2	Rasheed Bank	Baghdad / Al-Rashid Street/ Street banks/ O.ph-19143605968	Netbank@uruklink
3	Iraq Bank	BAGHDAD/Al-Mansour/14 Ramadan Street /Facing Mosque Saadia al-aumare/ O.ph-19143604287	IraqBank@yahoo.com
4	Agricultural Cooperative Bank	Baghdad / Sinak / Facing Al-atesalat/ O.ph-19148227603	ogriculturalcoopbank@yahoo.com
5	Real Estate Bank	Baghdad / Karada kharge /District no.905/ Alley no.5/Building no.1	estatebank194@YAHOO.COM
6	Industrial Bank	Baghdad / Al-Sinak / Alkolani Square	Bank2004@maktoob.com
7	Trade Bank Of Iraq	Baghdad /Al-Yarmouk/ beside badalat al-mammon	None
Jména a adresy soukromých bank			
8	Bank of Baghdad	Baghdad / Karada Kharge / near al-masrah al-watani/ O.ph-7171257,7170496,7175009	bankofbaghdad@yahoo.com
9	Commercial bank Of Iraq	Baghdad /Al-wehda area / District no.904/ st no.14/Alley no.13/ O.ph-7192741,7186481,7185035	commerce-iraq@hotmail-com cbiraq@yahoo.com
10	Investment Bank Of Iraq	Baghdad / Al-wehda area /near badalat	investmentiraq@yahoo.com

		al-alwea/District no. 902 / Alley no.2/ Building No.27/ O.ph-7192094,7199042,7193010	
11	Bank of the Middle East Iraqi investment	Baghdad /Arasat Al- hindia/District no.929/ st no.30/building no.65/ O.ph-7192335	co- invst@iraqimdlestbank.com
12	Islamic Bank Of Iraq	Baghdad / Almedan square	None
13	Basra Private Bank For Investment	Baghdad / Jamela	headoffice@basrahbank.com
14	National Bank Of Iraq	Al-Sadoon Street/near Al-firdos square/beside mahatat tabiat al- wekood/O.ph-7177735	nationalbank- iraq@yahoo.com
15	Credit Bank Of Iraq	Baghdad / Alsadoon / Alalwia Building / near nadi alalwia/ O.ph-7196020,7191944	cbi@nbk.com creditbkiq@yahoo.com
16	United Bank for Investment	Baghdad / Alwathiq square / Alwehda area/ District no.906/Alley no.14/building no.69	unitedbank2004@yahoo.com
17	Dar El-Salam Investment Bank	Baghdad /bark al- sador/ al-nedal street /103/41/3/ O.ph-7177704,7177703	info@desiraq.com
18	Babylon Bank	Baghdad / Alsadoon street / on the other side of Ministry of Agriculture/ O.ph-7185150	Babylon-m@uruklink.net
19	Economic Bank	Baghdad / Al-kolafaa street / Shorrga /near by Alarabi Market / District no.108/Alley no.54/building no.57/ O.ph-8176232,8176202	Economybank@yahoo.com
20	Sumer Commercial Bank	Baghdad / Khalid bin Al- walled street /babyl area/ District no.908 /Alley no.16/Building No.13/ O.ph-7196472,7180524	sumerbank99@hotmail.com
21	Gulf Commercial Bank	Baghdad / Karada Kharge/ O.ph-7760107,7760170	gulfbank@yahoo.com
22	Al-Warkaa Investment Bank	Baghdad / Alwahda area / District 902 Alley. No.14/ O.ph-7172050,7173448	info@warkinvestmentbank.com
23	Bank Baraka Investment and funding	Baghdad / Alwahda area/ District 902 /Alley no.99/ Building No.14/ O.ph-7173201,7189747,7182599	albaraka@uruklink.net
24	Mosul Bank for Development and Investment	Mosul / Sahel Al-aisar / Street Center /Facing darebat al-dakal/ O.ph-764690,764680,816487	mosulbank@yahoo.com bankmosul@zarkanet.com

25	North Bank	Baghdad / Alfateh square / St. No. 99 / Building No. 51	info@northbkiq.com northbkiq@yahoo.com
26	Ashur International Bank	Baghdad /Near Akaba Bin Nafa`a Square/ O.ph-7184466,7186923,7172055	finance@althuraya-group.com
27	Union Bank of Iraq	Baghdad /Al-sadoon area/ District no.101/Alley no.91/building no.24/ O.ph-7178696,7178573,7178572	info@ub-iq.com
28	Mansur Bank for Investment	Baghdad/Al-wehda area/ District no.904/ Salman Faaik Street/Alley no.14/building no.14/ O.ph-71,755,867,175,542	info@mansourbank.com
29	Trans Iraq Bank	Alwahda area/District 902 /St.No14 /Building No.38/1	http://www.transiraqbank.com
30	Emerald Bank	Iraq/Erbil/Street Al-Sheikh Julie	info@emeraldbank.com
Jména a adresy islámských bank			
31	Iraqi Islamic Investment and Development	Baghdad/Bab Al-Muadam/ ph-4164939	info@iraqiislamicb.com
32	Kurdistan International Investment	Iraq/Erbil/Street Abd AlSalam Barzani/Building 70/Baghdad Branch: Al-wehda area/Square Al-Wathik/District 902/ Street 4/Building 66/ ph-066/2230822.2238149	baghdad@kurdistanib.com erbil@kurdistanib.com
33	National Bank Islamic	Baghdad/Street Arsat/ ph-7185107	inbbaghdad@yahoo.com
34	The Tigris and Euphrates Bank for Development and Investment	Baghdad/Al-Wahdaarea/ District 904/ Alley 194/ Building 77/ ph-7175442-7187839	info@dfdi-bank.com www.dfdi-bank.com
35	Albilad Islamic Bank	Baghdad/Alkarada ALsharqea/ Alhurea Square Near/ph-7780283	www.albiladib.com
36	Bank of Regional Cooperation for Development and Investment	Baghdad/Arsat Al-Hindia/ District 929/Street 17/ Building 59	None
Jména adresy zahraničních bank			
37	Arab Banking Corporation (Bahrain) Branch Iraq	Baghdad/Street Al-Sadoon/Al-Firdos Square/ ph-0096417173774/0096417173776	mowafaq.mahmood@arabbanking.com
38	Bank Serat Turkish Branch (Iraq)	Baghdad/Al-Wazerea/ District 301/Alley 5/House 19/ph-4252090	None
39	Bank Mile Iran	Baghdad/Arsat/District 929/Alley 27/House 111/ ph-7171722-3	www.bmi.ir
40	Bank Byblos Lebanese	Iraq/Erbil/Street 60/ Near the Stadium/ ph-7504784404	www.byblosbank.com

5.5. Daňový systém

Centrální komise pro daně (General Commission for Taxes, GCT) byla založena již v roce 1982 (zákon č. 92/1981 Ministerstva financí) sloučením Ředitelství daní z příjmů a Ředitelství státních příjmů. V současné době je GCT tvořeno vedením a 46 pobočkami (18 pro hlavní město Bagdád, 28 v provinciích).

Výběr daní je uzákoněn následujícími zákony a normami:

- Zákon o daních z příjmů č. 13/1982, ve znění pozdějších úprav,
- Zákon o příjmech z pronájmu budov č. 162/1952, ve znění pozdějších úprav,
- Zákon o daních z půdy č. 26/196, ve znění pozdějších úprav,
- Zákon o dědické dani č. 64/1985 (zrušen zákonem č. 22/1994, ale dosud platí do vypršení přechodného období),
- Zákon o daních z příjmů č. 36/1997 (platí pro hotely a restaurace),
- Vyhláška o daních z prodeje a pronájmu budov č. 120/2002.

Zákony jsou i přes doplňky velmi zastaralé a vyžadují novelizaci. Výběr daní je neprůhledný a např. Daně z příjmů fyzických a právnických osob jsou nevyimadatelné.

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Kromě vývozu ropy Irák téměř nezaznamenal v posledních letech výrazný exportní úspěch. Irácká vláda nemá jasnou strategii zahraničního obchodu.

Na druhé straně zaznamenáváme růst dovozu ve všech sektorech obchodovaných komodit.

Hodnota vývozu a dovozu (v milionech USD)

období	vývoz	dovoz	saldo
2003	22 897 246	22 734 254	163 010
2004	29 634 000	33 411 900	- 3 777 900
2005	23 697 000	23 532 000	165 000
2006	30 528 000	20 892 000	9 636 000
2007	39 590 000	20 132 000	19 458 000

Zdroj: Ministerstvo plánování a Centrální banka Iráku

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Irák obchoduje s regionem Blízkého a Středního Východu (asi 8 % celkového objemu zboží a služeb), USA a jihoamerické země (60 %), většinou států Evropy (země EU 17 %, Ruská federace 0,03 %), rozvíjí obchodní styky s asijskými (12 %) a africkými zeměmi.

K nejvýznamnějším partnerům patří (údaje o objemu vzájemné obchodní výměně nejsou dostupné):

- Spojené arabské emiráty, Egypt, Sýrie, Saudská Arábie, Kuvajt, Jordánsko
- USA
- Velká Británie, Švédsko, SRN, Francie, Dánsko, Norsko
- Čína, Thajsko, Japonsko, Indie

Teritoriální struktura dovoz - vývoz Iráku, podle S.I.T.C., hodnoceno podle C.I.F.

(miliony dolarů)

Geografická oblast	2005	2005	2006	2006	2007	2007
	dovoz	vývoz	dovoz	vývoz	dovoz	vývoz
Arabské země	7 198	763	7 855	946	9 303	1 437
Severní a Jižní Amerika	3 546	13 185	1 650	17 035	2 254	21 699
Země Evropské unie	2 685	6 277	2 946	6 808	1 305	9 404
Ostatní evropské země	6 975	393	6 226	611	4 880	321
Asijské země	2 530	2 292	2 194	5 098	2 320	6 212
Ostatní země	598	787	21	30	70	517
Celkem	23 532	23 697	20 892	30 528	20 132	39 590

6.3. Komoditní struktura

Hlavními dovozními komoditami jsou potravinářské produkty, kapitálové zboží, spotřební předměty a zařízení domácností, zemědělské stroje a zařízení pro zemědělskou výrobu, oděvy a textilní výrobky, kůže, sklo, dřevo, papír (kancelářský i balící), železo a kovy, kovové výrobky, stavební materiály a stavební stroje, osobní vozidla, dopravní technika (nákladní vozy), zdravotnické potřeby a materiál, tabák a tabákové výrobky.

Komoditní struktura dovoz - vývoz Iráku, podle S.I.T.C., hodnoceno podle C.I.F.

(miliony dolarů)

Číslo	Název komodity	2005 - dovoz	2005 - vývoz	2006 - dovoz	2006 - vývoz	2007dovoz	2007vývoz
0	Potraviny a živá zvířata	807	60	716	86	1 093	111
1	Nápoje a tabákové výrobky	308	0	274	0	264	0
2	Nepoživatelné suroviny mimo paliv	414	44	368	46	354	59
3	Minerální oleje, maziva a příbuzné látky	2 320	23 578	2 060	30 298	1 985	39 293
4	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	1 504	0	1 335	0	1 286	0
5	Chemikálie	1 582	0	1 404	2	1 355	4
6	Průmyslové zboží	1 967	15	1 747	16	2 287	20
7	Strojní zařízení a dopravní prostředky	10 234	0	9 086	72	7 749	95
8	Smíšené zboží	3 725	0	3 307	0	3 187	0
9	Výrobky a obchodní operace nerozlišeno podle druhů	671	0	595	8	574	8
	Celkem	23 532	23 697	20 892	30 528	20 139	39 590

6.4. Dovozní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Dovoz nemá stanoveny centrální pravidla, podmínky stanovují jednotlivá ministerstva. Potravinářské výrobky, léky a zdravotnický materiál musí projít státní kontrolou.

Pro vývoz stačí povolení Ministerstva obchodu.

Celní poplatky jsou na vybrané položky maximálně 3 % z hodnoty dováženého zboží nebo produktu, potraviny a potravinářské výrobky jsou od cla osvobozeny.

6.5. Ochrana domácího trhu

Zahraniční firmy jsou na území Iráku oficiálními úřady respektovány, zákony a směrnice týkající se jejich obchodních aktivit nejsou zcela jasné. Problémem je nízké clo, které je potenciálně jedním z příjmů, který stát nevyužívá k vylepšení příjmové stránky rozpočtu a k ochraně domácího trhu. Přesné vymezení je dáno novým zákonem o investicích.

6.6. Zóny volného obchodu

V Iráku nejsou funkční zóny volného obchodu. Jsou však plánovány jednak na jihu země v blízkosti přístavu UmmQasr a v regionu iráckého Kurdistanu u města Zakho na hranicích s Tureckem a města Sulaimaniya.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Obchodní a ekonomická spolupráce mezi bývalým Československem a Irákem má dlouholetou tradici, na kterou lze velmi dobře navazovat, poněvadž zboží vyrobené a dodané z českých zemí má v Iráku velmi dobrou pověst. Dlouhodobě je ekonomická spolupráce rozvíjena v oblasti dodávek investičních celků (rafinerie, cementárny, cukrovary), což pokračuje v omezené míře (vzhledem k neuspokojivé bezpečnostní situaci) dodnes. Současný export z České republiky do Iráku má velkou šanci zaznamenat řádový nárůst. Velmi dobrým předpokladem je stabilně stoupající těžba ropy, která činí z Iráku významného solventního partnera. Navýšení vývozu zboží z evropského prostoru do Iráku je jednou z hlavních obchodně-politických priorit Evropské unie, vzhledem k zajištění energetické bezpečnosti a s tím související diverzifikace dodávek energetických surovin. Těmi jsou hlavně plyn a ropa. Dalším významným důvodem je mimořádně negativní obchodní bilance eurozóny s Irákem. Česká republika má dnes všechny předpoklady k tomu stát se významným exportérem do Iráku. Významná podpora ekonomické diplomacie a proexportní podpora se v letech 2007 a 2008 dostává německým, rakouským, britským a italským firmám. Bagdád už po dobu 5 let nenavštívil žádný český ministr, ani náměstek ministra. Z výše uvedených evropských zemí byla v roce 2008 v Iráku vykonána řada ministerských návštěv.

7.1. Smluvní základna

V současné době byly ponechány v platnosti bilaterální smlouvy viz kapitola 3.3.

- Dohoda o hospodářské a technické spolupráci mezi ČSSR a Iráckou republikou (Bagdád, 9. 3. 1972)
- Protokol o změně Dohody o hospodářské a technické spolupráci mezi ČSSR a Iráckou republikou (Praha, 18. 12. 1973)
- Dlouhodobá obchodní a platební dohoda mezi ČSSR a Iráckou republikou (Praha, 18. 12. 1973)
- Protokol k Dohodě o hospodářské a technické spolupráci mezi ČSSR a Iráckou republikou z 9. 3. 1972 ve znění dopisů vyměněných 18. 1. 1975 a 9. 7. 1975 (Bagdád, 9. 7. 1975)
- Druhý protokol o změně Dohody o hospodářské a technické spolupráci mezi vládou ČSSR a vládou Irácké republiky (Bagdád, 31. 5. 1977)
- Dohoda mezi vládou ČSSR a vládou Irácké republiky o dodávkách zvláštních materiálů v letech 1986–1990 (podepsaná 16. 7. 1985).

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Obchodní obrat České republiky s Irákem (v tis. USD)

rok	vývoz z ČR	dovoz do ČR	obrat	bilance
2003	4 536	3	4 539	4 533
2004	20 358	3	20 361	20 355
2005	17 016	3	17 019	17 013
2006	20 915	1	20 916	20 914
2007	77 450	112	77 562	77 338
2008 (1.- 8. měsíc)	27 244	38	27 282	27 206

Zdroj: MPaO z údajů ČSÚ

Není započítán reexport

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Vývoz z ČR je zaměřen hlavně na ropné technologie, motorová vozidla, elektrické přístroje a zařízení pro domácnosti, zbraně a střelivo, oděvy a textilní výrobky, sklo, výrobky z ocele, nástroje, nožířské výrobky, optické přístroje.

Zahraniční obchod s Irákem za rok 2007

Kód zboží	Název zboží	VÝVOZ		DOVOZ		BILANCE		OBRAT	
		Stat. hodnota	Stat. hodnota	Stat. hodnota	Stat. hodnota	Stat. hodnota	Stat. hodnota	Stat. hodnota	Stat. hodnota
		USD (tis.)	USD (tis.)	USD (tis.)	USD (tis.)	USD (tis.)	USD (tis.)	USD (tis.)	USD (tis.)
52	Anorganické chemikálie	296	0	296	296	296	296	296	296
53	Barviva, třísloviny a pigmenty	79	0	79	79	79	79	79	79
83	Cestovní galanterie, kabelky a podobné výrobky	1	0	1	1	1	1	1	1
06	Cukr, výrobky z cukru a med	0	0	0	0	0	0	0	0
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n.	10 017	112	10 023	10 023	10 023	10 023	10 023	10 023
88	Fotografické přístroje, optické výrobky, j.n., hodiny	2	0	2	2	2	2	2	2
59	Chemické prostředky a výrobky, j.n.	4 223	0	4 223	4 223	4 223	4 223	4 223	4 223
75	Kancelářské stroje a zařízení k automat. zpracování dat	312	0	312	312	312	312	312	312
69	Kovové výrobky, j.n.	6 075	0	6 075	6 075	6 075	6 075	6 075	6 075
73	Kovozpracující stroje	228	0	228	228	228	228	228	228
82	Nábytek a jeho díly	8	0	8	8	8	8	8	8
68	Neželezné kovy	13	0	13	13	13	13	13	13
87	Odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení, j.n.	1 307	0	1 307	1 307	1 307	1 307	1 307	1 307
84	Oděvní výrobky a doplňky	7	0	7	7	7	7	7	7
58	Plastické hmoty v neprvotních formách	44	0	44	44	44	44	44	44
81	Prefabrikované budovy; výrobky zdravotnické, instalační	161	0	161	161	161	161	161	161
33	Ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	133	0	133	133	133	133	133	133
89	Různé výrobky, j.n.	8 135	0	8 135	8 135	8 135	8 135	8 135	8 135
78	Silniční vozidla	749	0	749	749	749	749	749	749
71	Stroje a zařízení k výrobě energie	21 597	0	21 706	21 706	21 706	20 654	20 654	20 654

74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.	16 604	0	16 601	16 594
72	Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	1 255	0	1 255	1 255
27	Surová hnojiva a surové nerosty (mimo uhlí, ropy)	104	0	104	104
65	Textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, j.n.	1	0	1	1
26	Textilní vlákna a jejich odpad	24	0	24	24
63	Výrobky z korku a dřeva (kromě nábytku)	25	0	25	25
66	Výrobky z nekovových nerostů, j.n.	165	0	165	165
62	Výrobky z pryže, j.n.	173	0	173	173
76	Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	831	0	831	831
67	Železo a ocel	4 879	0	4 879	4 879
	CELKEM	77 450	112	77 562	77 338

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Irácký trh je poměrně velký, avšak kupní síla většiny obyvatelstva je v důsledku vysoké nezaměstnanosti a nízkým mzdám malá. Dovoz výrobků z Asie uspokojuje poptávku - nabízí levné (méně kvalitní) výrobky. S rostoucí majetnější vrstvou středních a větších podnikatelů roste poptávka po kvalitnějším (byť dražším) zboží.

Perspektivní pro české podnikatelské subjekty jsou tyto oblasti a položky:

- energetické strojírenství
- ekologie
- těžba ropy a plynu, technologie jejich zpracování
- dopravní strojírenství
- stavební stroje a zařízení
- čistírny a úpravní vody
- zařízení pro modernizaci a vybavení letišť (včetně mobilních a polních)
- průmysl výroby a zpracování stavebních hmot
- dopravní infrastruktura, osobní auta, nákladní vozidla, trolejbusy a tramvaje, soupravy metra (perspektivně)
- zdravotnická technika a materiál, zařízení pro vybavení nemocnic a poliklinik, léky
- zemědělská technika a stroje

- výzbroj, technika a výstroj pro ozbrojené složky
- rozvoj cestovního ruchu a turistiky (perspektivní, v severních provinciích aktuální)

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

Na iráckém trhu se nejvíce angažují:

- CHEMOPROJEKT, a.s., TECHNOEXPORT, a.s., UNIS, a.s. a Prokop Engineering, a.s. v přípravě projektů obnovy a rekonstrukce rafinerií Basra, Daura a Bajdží (dodávky pro rekonstrukci technologických a energetických částí a technické studie)
- ŠKODA AUTO, a.s. otevřela prodejnu vozů ŠKODA v Erbilu a Dohúku.
- GEOTest Brno, a.s., AZAS Group, a.s. v oblasti geologických průzkumů, hledání vodních zdrojů a ekologických projektech
- SIGMAINVEST, s.r.o. při rekonstrukci přečerpávací stanice Mandali a při přípravě projektu DRAIN I (spolupráce s UNDP-FAO)
- ITE, a.s. jedná k dodávkám vybavení iráckých bezpečnostních sil zbraňovými a komunikačními systémy
- Sellier a Bellot, a.s. v dodávkách munice pro irácké Ministerstvo obrany
- AERO Vodochody, a.s. jedná k dodávkám letounů pro civilní přepravu a výcvikové účely iráckých vzdušných sil
- Tesla Praha, a.s. a GEOTest Brno, a.s. dokončili instalaci linky na úpravu a balení pitné vody (předání v Basře 7. 11. 2006)
- CZ Corp, a.s. předložili studii proveditelnosti pro obnovu železničních svršků na trase Bagdád- Mosul- Erbil- hranice s Tureckem, nově založil společnou firmu v Erbilu, provádí projektování přehrad
- CREA Hydro and Energy založila společnou firmu v Erbilu, provádí projektování přehrad a malých vodních elektráren
- CZUB jedná o dodávkách zboží pro irácké Ministerstvo obrany
- Gema Art provádí rekonstrukci historických budov a Čoli minaretu v Erbilu, má zastoupení v Erbilu
- Wastech provádí projektování v oblasti vodních zdrojů a odpadového hospodářství
- Inekon má rozpracovaný projekt na výstavbu cementárny v regionu iráckého Kurdistanu
- EGE - montáže provádí poradenské služby pro Ministerstvo energetiky iráckého Kurdistanu a projektování energetických celků
- KPS Metal školí Iráčany a dodává technologie do rafinerií
- BIS dodává technologie do rafinerií
- Zetor jedná o dodávkách zemědělské techniky a náhradních dílů

Problémem při přípravě projektů a vstupu českých subjektů je povinnost registrovat se na příslušném ministerstvu. Nejvhodnější postup je najít vhodného zástupce, který je schopen firmu zastupovat a být trvalým představitelem v Iráku, což je zpravidla požadováno v dokumentacích výběrových řízení. (Ministerstvo obchodu, Ministerstvo průmyslu a nerostných zdrojů, ale specifika mají Ministerstvo zdravotnictví, ropy, zemědělství aj. - viz kapitola 8.) a nedostatek finančních prostředků na irácké straně (obecný jev), navíc přistupuje častá obměna vedení ministerstev i nižšího výkonného personálu, ale i velmi nepřehledný systém výběrových řízení (především málo informací, krátké lhůty pro přihlášky, podmínky výběrového řízení v Iráku řízení může opět koupit jen registrovaný zástupce firmy apod.).

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

Hlavní zájem je o dovoz ropných technologií, silničních vozidel, strojů, vojenské techniky a zařízení k výrobě energie, průmyslové stroje, vědecké a řídicí přístroje, chemické prostředky, elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, chemikálie.

Zájem o dovoz technologií na výrobu zemědělských strojů, hlavně traktorů a kombajnů.

7.7. Zahraníční rozvojová spolupráce

Usnesením vlády České republiky ze dne 12. května 2003 č. 468 bylo na zapojení České republiky do programu poválečné rekonstrukce a obnovy Irácké republiky rezervováno celkem 520 miliónů Kč z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa.

Ministerstvem financí bylo pro rok 2004 uvolněno celkem 173,362 miliónů Kč, z toho na programy Ministerstva průmyslu a obchodu 107,162 miliónů Kč, Ministerstvu zahraničních věcí bylo přiděleno 34,1 miliónů Kč. Na záchranu kulturního dědictví Iráku bylo Ministerstvu kultury přiděleno 10,0 miliónů Kč. Zbytek finančních prostředků byl rozdělen pro programy Ministerstva vnitra (15,6 miliónů Kč), Ministerstva zemědělství (3,5 miliónů Kč), Ministerstva dopravy (3,0 miliónů Kč). Pro rok 2005 bylo Ministerstvem financí uvolněno celkem 188,25 miliónů Kč třem resortům a současně některými resorty docházelo k čerpání z rezervního fondu, kam byly převedeny nevyčerpané finanční prostředky z roku 2004 k případnému využití pro rok 2005 (viz např. MK ČR), což znázorňuje níže uvedená tabulka.

Čerpání z rezervního fondu v tis. Kč

Název resortu	Přidělená částka pro rok 2005	Vyčerpáno z přidělené částky pro rok 2005	Čerpáno z rezervního fondu	Převedeno do rezervního fondu pro rok 2006
Ministerstvo kultury	0	0	6 164	0
Ministerstvo průmyslu a obchodu	108 700	25 165	14 666	83 535
Ministerstvo vnitra	39 550	23 546	10 820	16 004
Ministerstvo zahraničních věcí *	40 000	11 933	0	28 067
Celkem	188 250	60 644	31 650	127 606

Přehled fondů ministerstva zahraničních věcí

	Ministerstvo zahraničních věcí *			
	Přidělená částka pro rok 2005	Vyčerpáno z přidělené částky pro rok 2005	Čerpáno z rezervního fondu	Převedeno do rezervního fondu pro rok 2006
Transformační spolupráce ČR s dalšími zeměmi (viz usnesení vlády ČR ze dne 9. února 2005 č. 188)				
z toho Irácká republika	14 000	1 055	0	6 457
z toho ostatní země	6 488	0		
Poválečná rekonstrukce a obnova Irácké republiky (viz usnesení vlády ČR ze dne 12. května 2003 č. 468)				
Irácká republika	26 000	4 390	0	21 610

Dále v roce 2005 na základě usnesení vlády ČR č. 727/2005 MV ČR z kapitoly Všeobecná pokladní správa, položka „Prostředky na zabezpečení uprchlíků a přesídlenců“ čerpalo částku 5 000 tis. Kč na humanitární evakuaci zdravotně postižených obyvatel Iráku.

7.7.1. Rozvojová pomoc České republiky Iráku

Pro rozvojovou pomoc v gesci MZV ČR byly Odborem rozvojové spolupráce vyčleněny pro dlouhodobé projekty (na léta 2005–2009) prostředky ve výši 15,5 miliónů Kč. Jedná se o projekt „Podpora transformace irácké společnosti, předávání transformačního know-how ČR, podpora rozvoje lidských zdrojů a občanských aktivit v Iráku, podpora psychosociálních projektů rozvoje společnosti“.

Hlavním obsahem dílčích projektů jsou:

- stipendia pro distanční formy studia (obor ekonomie),

- podpora transformace irácké společnosti (školení novinářů, vytváření kapacit občanské společnosti, podpora klubů mládeže, příprava pracovníků nevládních organizací, počítačové kurzy a podpora počítačových center).

V rámci bilaterální rozvojové pomoci (program ODA - Official Development Assistance) bylo celkově pro Irák vynaloženo ČR 545,7 miliónů Kč.

7.7.2. Transformační pomoc České republiky Iráku

Pro rok 2006 byly MZV v gesci Odboru dvoustranných ekonomických vztahů poskytnuty dotace k projektům transformační pomoci ve výši téměř 10,25 miliónů Kč, v gesci Oddělení transformační pomoci pak dalších více než 19 miliónů Kč.

Pro rok 2007 byly vyčleněny finanční prostředky pro realizaci studií a školení iráckých odborníků

K nejvýznamnějším projektům v roce 2006 patřily:

- školení a krátkodobé stáže pro úředníky ministerstev irácké vlády, manažery a odborné pracovníky státních a soukromých firem a společností,
- dodávka ultrazvukového přístroje pro nemocnici v Basře (nemocnice pro péči o matku a dítě),
- odborný vzdělávací kurz pro specialisty v oblasti památkové péče,
- vládní stipendia (obory všeobecné zdravotnictví, aplikovaná informatika; program na léta 2006–2012), stipendia pro Bc. a Mgr. studium (obory aplikovaná informatika, informační management, chemie pro restaurátorství a konzervátorství; programy 2005–2007), stipendia pro postgraduální vzdělávání (ekonomie; program na léta 2005–2009),
- projekty transformace irácké společnosti (dvouletý program Člověk v tísni),
- studijní návštěvy k vytváření kapacit v oblasti migračního managementu Iráku,
- restaurování vzácných rukopisů a dokumentační studie k záchraně kulturních památek Citadela Erbil

K nejvýznamnějším projektům v roce 2007 patřily:

- školení a krátkodobé stáže Iráčanů na Svazu průmyslu České republiky
- školení iráckých odborníků v souvislosti s realizací zakázek pro ropný průmysl
- školení odborníků z oblasti energetiky
- školení odborníků z oblasti vodního hospodářství
- zahájení působení českého poradce na Ministerstvu vodních zdrojů v regionu iráckého Kurdistánu
- podepsání dohody o porozumění mezi českými firmami a Ministerstvem vodních zdrojů iráckého Kurdistánu
- podepsání dohody o porozumění mezi Svazem kurdských obchodních komor a Svazem průmyslu České republiky (SPČR)

K nejvýznamnějším projektům v roce 2008 patřily:

- rekonstrukce minaret Choli v Erbilu,
- ZÚ Bagdád ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) a členskými firmami SPČR, projekty v rámci „**Programu na podporu ekonomické diplomacie**“ v celkové hodnotě 1,7 mil. Kč). Jedná se o níže uvedené projekty,
- Školení energetických specialistů z regionu iráckého Kurdistánu v oblasti přípravy a zpracování studie proveditelnosti výstavby nových přenosových kapacit v napěťových hladinách 200 kV a 400 kV, včetně jejich připojení k novým výrobním blokům,
- Pokračování pomoci českým obchodním a průmyslovým subjektům při hledání nových možností podílet se na rekonstrukci a modernizaci iráckého, resp. kurdského hospodářství v oblasti průmyslu, především v návaznosti na již realizované činnosti SP ČR v regionu iráckého Kurdistánu v letech 2005 až 2007 formou prezentace jejich možností, zájmů a aktivit v teritoriu,
- Prezentace možností a zájmů členských společností SP ČR podílet se na přípravě a realizaci projektu obnovy, rekonstrukce a modernizace energetického sektoru regionu iráckého Kurdistánu v rámci

mezinárodního veletrhu „Erbil International Fair 2008“, který se uskuteční ve dnech 15. až 19. října v Erbilu.

- Školení zástupců podnikatelského sektoru z regionu iráckého Kurdistánu (provincie Erbil, Dohúk) v oblasti vlastní administrativy a institucionalizace, řízení investic a investičních projektů, průmyslu a obchodu (projekt probíhá v České republice).
- Školení zástupců podnikatelského sektoru z regionu iráckého Kurdistánu (provincie Erbil, Dohúk) v oblasti vlastní administrativy a institucionalizace, řízení investic a investičních projektů, průmyslu a obchodu (projekt probíhá v Iráku).
- ZÚ Bagdád společně s členskými organizacemi SP ČR (Sigmainvest, s.r.o. a Wastech, a.s.) v současné době již realizuje další dva projekty v regionu iráckého Kurdistánu v celkové hodnotě 0,9 mil. Kč):
- Pokračování pomoci českým obchodním a průmyslovým subjektům při hledání nových možností podílet se na rekonstrukci a modernizaci iráckého, resp. kurdského hospodářství v oblasti vodního hospodářství v návaznosti na již realizované činnosti SP ČR v regionu iráckého Kurdistánu v letech 2005 až 2007 formou prezentace jejich možností, zájmů a aktivit v teritoriu.
- Pokračování pomoci českým obchodním a průmyslovým subjektům při hledání nových možností podílet se na rekonstrukci a modernizaci iráckého, resp. kurdského hospodářství v oblasti ekologie v návaznosti na již realizované činnosti SP ČR v regionu iráckého Kurdistánu v letech 2005 až 2007 formou prezentace jejich možností, zájmů a aktivit v teritoriu.
- ZÚ Bagdád bude kromě toho realizovat tři školící projekty ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR (MPaO ČR) v rámci programu „**Aid for Trade**“ v celkové hodnotě 0,5 mil Kč:
- Vodní hospodářství při správě povodí a řek. Školení v oblasti správy povodí a vodních toků, efektivního využívání přívalových srážek včetně protipovodňových opatření
- Přehrady a vodní zdroje. Školení v oblasti bezpečného provozu přehrad.
- Vodní hospodářství při správě podzemních vod a geologické vlivy. Školení v oblasti nakládání se zdroji podzemních vod a jejich ochraně.
- Založení Česko - kurdské podnikatelské rady mezi Svazem obchodních komor iráckého Kurdistánu a Svazem průmyslu České republiky (říjen 2008).

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Není

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Podmínky pro zaměstnávání českých občanů jsou rozdílné v regionu iráckého Kurdistánu a ostatního Iráku.

V regionu iráckého Kurdistánu v současné době pracují čeští občané pro státní správu a pro soukromé společnosti. V případě výkonu práce pro stát podepisuje smlouvu premiér Kurdské regionální vlády nebo jeho zástupce. V případě soukromé společnosti ředitel, nebo majitel firmy. Po nástupu do pracovního poměru musí nový pracovník absolvovat lékařské prohlídky (skládají se z odběrů krve, testů HIV, rentgenu plic apod.). Pracovní povolení včetně vystavení ID karty na dobu určitou trvá přibližně dva měsíce. Zaměstnavatel zajišťuje ubytování a dopravu do zaměstnání.

Pracovat v regionu ostatního Iráku důrazně nedoporučujeme.

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Dostat se na irácký trh s novým výrobkem či novými službami v podstatě znamená „vytlačit“ z něj konkurenční. V tomto směru existuje pro české dodavatele šance vzhledem k tomu, že Irák bude mít zájem o vysokou kvalitu a samozřejmě také o cenu, kterou většinou české firmy mají lepší než srovnatelné výrobky západních výrobců (nemluvíme o spotřební produkci).

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Nepředpokládáme zájem českých občanů o zaměstnání v Iráku (s výjimkou soukromých bezpečnostních agentur).

Místní síly jsou zaměstnávány v souladu se Směrnicí MZV ČR, pracovní poměr je sjednán k Velvyslanectví ČR, podmínky jsou uvedeny v Pracovní smlouvě.

Společnost (kancelář, soukromý podnikatelský subjekt) může zaměstnat místní sílu; pracovní poměr je sjednán po vzájemné dohodě a za podmínek odsouhlasených mezi oběma stranami. Vznik pracovního poměru podle zákona podléhá oznamovací povinnosti Ministerstvu práce a sociálních věcí (ale v praxi nikdo neplní - bezpečnost pracovníka je prvotní; místní zaměstnanci jsou terčem útoků, jakmile se zjistí, že pracují pro zahraniční subjekty).

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Základní podmínkou je podání oficiální žádosti (adresovaná Ministerstvu zahraničních věcí Iráku) prostřednictvím Velvyslanectví ČR v Iráku.

K žádosti je nutné přiložit dotazník; struktura je odlišná pro některé specifické aktivity (zcela jedinečné jsou dotazníky Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva ropy).

Obecný dotazník obsahuje tyto části:

- Název společnosti (kanceláře, soukromého podnikatelského subjektu)
- Druh činnosti (dovozce, samostatný subjekt, společník apod.)
- Adresa, telefonní spojení, faxové spojení, e-mail
- Pobočky společnosti (kanceláře, podnikatelského subjektu)
- Datum založení (registrace) společnosti (kanceláře, podnikatelského subjektu)
- Základní údaje o společnosti (kanceláři, podnikatelském subjektu) - charakteristika, rating apod.
- Kapitál společnosti (kanceláře, podnikatelského subjektu)
- Zaměření společnosti, např.:
 - vodní hospodářství (výkon činností v zásobování vodou, zavlažovací systémy, instalace zařízení, elektromechanické práce, výstavba čistíren vody, opravy a údržba apod.)
 - odpadové hospodářství (ochrana vodních zdrojů, výstavba a provoz čistíren odpadních vod, ochrana půdy a zeminy, výstavba skládek, spaloven tuhých komunálních odpadů, opravy a údržba apod.)
 - infrastruktura a komunikační síť (projekty a výstavba železnic, silnic a dálnic, zpevňování povrchů, údržba železnic, silnic a dálnic apod.)

- stavební a konstrukční činnosti (výstavba bytů, kancelářských aj. užitkových objektů, dodávky, instalace a údržba zařízení a doplňků pro výstavbu - výtahy, elektrické sítě, spojovací a telekomunikační systémyvzduchotechnika apod.)
- zemědělské práce
- recyklace a ekologické hospodářství

- Informace o vlastníku (představiteli) společnosti (kanceláře, podnikatelském subjektu) - jméno a příjmení, tituly, datum a místo narození, funkce - název pozice, vzdělání
- Informace o stálém štábu společnosti (kanceláře, podnikatelského subjektu - jméno a příjmení, datum a místo narození, funkce - název pozice, vzdělání
- Informace o dalších (nestálých, dočasných) zaměstnancích společnosti (kanceláře, podnikatelského subjektu - jméno a příjmení, datum a místo narození, funkce - název pozice, vzdělání
- Detailní zprávy o výsledcích finančního hospodaření (odkazy na banky, výše půjček, úvěry apod.) společnosti (kanceláře, podnikatelského subjektu)
- Detaily o majetku (budovy, zařízení, stroje a další vybavení, těžká vozidla, osobní automobily aj.) společnosti (kanceláře, podnikatelského subjektu)
- Náměty a přínosy, se kterými společnost (kancelář, podnikatelský subjekt) přichází do Iráku (aktivity, místo, datum zahájení činnosti, předpokládaná doba činnosti)
- Reference
- Ochrana pracovního a životního prostředí v činnostech společnosti (kanceláře, podnikatelského subjektu)
- Zajištění bezpečnosti
- Zajištění práv zaměstnanců (právní nabídka)
- Pojištění zaměstnanců a majetku (zařízení)
- Systém kontroly kvality a jakosti výroby
- Informace o subdodavatelských subjektech (název, charakteristika, adresa)
- Informace o subjektech logistické a jiné podpory (název, charakteristika, adresa)
- Daňová situace společnosti (kanceláře, podnikatelského subjektu)
- Nejdůležitější činnosti a projekty realizované v současné době společností (kanceláři, podnikatelským subjektem) - adresa nebo teritorium, konečný uživatel, hodnota činnosti nebo projektu, období výkonu, stav realizace v % splnění)
- Nejdůležitější činnosti nebo projekty realizované za posledních 10 let (totéž)
- Konečný uživatel pro společnost (kancelář, podnikatelský subjekt) - oficiální deklaráce (EOU)

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Osvědčilo se předávání katalogů.

Významná je propagace společností v arabštině a kurdštině tištěných bulletinech.

Místní HSP požadují za reklamu poměrně vysoké částky (podle umístění, délky inzerce apod. může reklama dosáhnout několika stovek USD), přičemž efekt neodpovídá výši vynaložených prostředků.

Kromě barevných a kvalitních propagačních materiálů v oficiálním jazyce (arabština, kurdština) a angličtině je nejdůležitější osobní kontakt.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

Nemáme poznatky.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Veřejné zakázky jsou děleny na vnitřní (výhradně pro irácké společnosti) a mezinárodní (účast zahraničních subjektů). Veřejné zakázky jsou zveřejňovány buď formou Vyhlášky příslušným ministerstvem, na webové stránce ministerstva (státem vlastněné společnosti) a/nebo v HSP.

Společným rysem je, že mezi vypláním veřejné zakázky a termínem podání přihlášky je velmi krátká doba. Navíc, podmínky soutěže může zakoupit jen subjekt registrovaný v Iráku. I to je dalším argumentem, proč by české podnikatelské subjekty měly mít svého stálého zástupce v Iráku.

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Podnikání v Iráku je omezeno především dlouhodobě mimořádně nestabilní bezpečnostní situací (kromě regionu iráckého Kurdistanu, viz kapitola 4.1.1.).

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

Nemáme poznatky, legislativně není ochrana duševního vlastnictví upravena.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Platební podmínky jsou závislé na úspěšnosti vyjednávání a garancí zahraničních peněžních institucí (Irák nemá dostatek financí na investice).

Zkušenosti českých podnikatelských subjektů svědčí spíše o špatné platební morálce (řada doplňujících dokumentů, zmocnění a certifikátů, vyžadovaných postupně tak, aby se splátky co nejvíce oddálily).

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Veletrhy v roce 2008

Mezinárodní veletrh Business to Business

- Termín: 15. - 17. února
- Místo konání: Bagdád

Knižní veletrh, Erbil

- Termín: 2. - 11. dubna
- Místo konání: Erbil

Veletrh asijských výrobků

- Termín: 6.–9. května
- Místo konání: Erbil

Italský průmyslový veletrh

- Termín: 9. –13. června
- Místo konání: Erbil

Stavební veletrh

- Termín: 9. - 12. července
- Místo konání: Erbil

Stavebně průmyslový veletrh, 2007

- Termín: 6.-10. září, 2007
- Místo konání: Erbil

Iránský veletrh

- Termín: 17. - 20. srpna
- Místo konání: Erbil

Mezinárodní veletrh

- Termín: 14.-19. října
- Místo konání: Erbil

4. Mezinárodní veletrh DBX Sulaimaniya

- Termín: 11. - 14. listopadu
- Místo konání: Sulaimaniya

Evropský veletrh

- Termín: 22.-26. listopadu
- Místo konání: Erbil

First Iraq Energy EXPO and Conference

- Termín: 5.-7. prosince
- Místo konání: Bagdád, areál mezinárodního letiště

Automobilový veletrh

- Termín: 15.-20. prosince
- Místo konání: Erbil

5. Baghdad Destination EXPO DBX - mezinárodní veletrh

- Termín: 15.-20. prosince
- Místo konání: Bagdád, areál mezinárodního letiště

Organizace a příprava: MZV (ODEV, ZÚ Bagdád), Svaz průmyslu a dopravy ČR, MPO

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Irák schválil počátkem října 2006 nový Zákon o investicích, kterým se zásadně mění podmínky pro investování a stanoví motivační stimuly pro zahraniční kapitálové společnosti. Obdobný zákon o investicích byl schválen o měsíc dříve parlamentem iráckého Kurdistánu. Zákon o ropě byl dosud schválen pro region iráckého Kurdistánu včetně kontraktu o sdílené produkci. Zákon o ropě pro Irák dosud nebyl schválen centrální bagdádskou vládou.

Irák podle odhadů Světové banky a Mezinárodního měnového fondu potřebuje k obnově více než 55 miliard USD. Nový zákon o investicích je reakcí na stav veřejných financí, podnikatelského a investičního prostředí, potřeby a plány rekonstrukce země:

- akumulace kapitálu neodpovídá narůstající spotřebě
- vyčleněný objem finančních prostředků státního rozpočtu pro infrastrukturní projekty jsou nedostačující a nepřesahují 18 %
- vysoká míra nezaměstnanosti a neschopnost iráckého prostředí vytvářet nové pracovní příležitosti bez vstupu zahraničního kapitálu
- bankovní systém funguje omezeně, banky nejsou schopny (ani ochotny) investovat
- přesun domácího kapitálu do bezpečnějších bank a společností v zahraničí
- zničená a zastaralá zařízení pro výrobu a distribuci energií
- zaostalé technologie ve většině výrobních odvětví
- vysoká zadluženost

Zákon o investicích (jak Irácké republiky, tak regionální vlády iráckého Kurdistánu KRG) přináší pro zahraniční investory následující podmínky a stimuly:

- zjednodušení procedury registrace
- pronájem pozemků na dobu až 50 let (KRG dokonce umožňuje pozemky odkoupit, s výjimkou oblastí s nalezišti strategických surovin, hlavně ropy)
- osvobození od celních poplatků a daní na dobu 5 let (KRG dokonce na 10 let)
- možnost investic ve všech sektorech s výjimkou ropného průmyslu (KRG umožňuje investovat i do ropného průmyslu, ale např. i ve školství a vědě)
- transfer zisku v souladu s místními zákony (KRG bez omezení)
- možnost zaměstnat zahraniční pracovníky, ale 50 % pracovních míst musí být pro místní zaměstnance (KRG bez omezení, zcela podle potřeb investora)

Zákon o ropě a kontrakt o sdílené produkci pro region iráckého Kurdistánu (KRG) přináší pro zahraniční investory následující podmínky a stimuly:

- umožňuje provádět získat licenci na průzkum a těžbu ropy v přiděleném těžebním bloku
- stanovuje dělení zisku z těžby ropy mezi těžební společnost a region iráckého Kurdistánu
- tento zákon byl zpochybněn centrální bagdádskou vládou

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

V roce 2008 byla zveřejněna informace o dvou prvních dlouhodobých (20 let) velkých investičních projektech. První projekt byl kontrahován s Čínskou národní ropnou společností a druhý projekt byl kontrahován s nadnárodní firmou Shell. Oba projekty jsou situovány v nejbohatší ropné provincie Basra v jižním Iráku.

9.3. České investice v teritoriu

Dosud nebyl zahájen žádný investiční projekt ČR v Iráku. Smluvně jsou připraveny a/nebo zajištěny kontrakty na investiční celky:

- INEKON Group, a.s.k výstavbě cementárny v provincii Sulaimaniya,
- EGE - montáže, s.r.o. jedná o dodávkách rozveden elektrické energie,
- CHEMOPROJEKT, a.s, TECHNOEXPORT, a.s., UNIS, a.s. a Prokop Engineering, a.s. v přípravě projektů obnovy a rekonstrukce rafinérií Basra, Daura a Bajdží (dodávky pro rekonstrukci technologických a energetických částí a technické studie),
- SIGMAINVEST, s.r.o. v roce 2007 realizoval dodávku čerpací stanice Mandali, v roce 2008 jedná o dodávce dalších čerpacích stanic do centrálního Iráku a regionu iráckého Kurdistánu, včetně čistíren odpadních vod,
- CZ CORP získal zakázku na výstavbu přehrady a další zakázky na projektování přehrad
- CREA Hydro and Energy získala zakázku na výstavbu přehrady a na projektování přehrad
- B.O.C.P. firma získala zakázku na územní plán pro město Zubair
- Šindlar firma provádí vodohospodářské projekční služby pro územní plány
- BIS Czech dodává rafinerské technologie
- KPS Metal dodává rafinerské technologie
- Gema Art provádí rekonstrukci historických staveb, Čoli minaret v Erbilu
- CZUB dodává speciální materiál

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Perspektivní pro české podnikatelské subjekty jsou tyto oblasti a projekty:

- energetické strojírenství
- ekologie
- těžba ropy a plynu, technologie jejich zpracování
- dopravní strojírenství
- stavební stroje a zařízení
- čistírny a úpravny vody
- zařízení pro modernizaci a vybavení letišť (včetně mobilních a polních)
- průmysl výroby a zpracování stavebních hmot
- dopravní infrastruktura, osobní auta, nákladní vozidla, trolejbusy a tramvaje, soupravy metra (perspektivně)
- zdravotnická technika a materiál, zařízení pro vybavení nemocnic a poliklinik, léky
- zemědělská technika a stroje
- výzbroj, technika a výstroj pro ozbrojené složky
- rozvoj cestovního ruchu a turistiky (perspektivní, v severních provinciích aktuální)

9.5. Rizika investování v teritoriu

Rizika investování v Iráku jsou stále významná (s výjimkou provincií pod správou KRG) s ohledem na předchozí bezpečnostně nestabilní situaci.

Hlavním faktorem je nestabilní bezpečnostní situace, zejména v hlavním městě a provincii Bagdád, ale i v provinciích Basra, al-Anbar, Missan, Ninewa a al-Tamim.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

Významným způsobem zasahuje do bezpečnostní situace v Iráku postupné stahování amerických a koaličních vojsk z teritoria. Ačkoliv na jejich místa nastupují irácké bezpečnostní síly, které se snaží o stabilizaci země, není možno potvrdit, že nedojde ještě ke zhoršení bezpečnosti uvnitř Iráku. Zásadním faktorem ovlivňujícím budoucnost země budou volby plánované na leden 2010.

Současná vláda má však enormní zájem na ochraně podnikatelského sektoru, zejména u zahraničních investorů. Je možné očekávat, že zájem o stabilní ekonomický systém a o podporu investorů a podnikatelů bude pokračovat i po lednových volbách.

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Bezpečnostní situace bude ovlivněna:

- postupem demokratizačních procesů a schopností irácké vlády a parlamentu vládnout a spravovat Irák (Good Governance)
- udržení velmi křehké bezpečnostní stability
- připravenosti iráckých bezpečnostních sil a postupem přebírání odpovědnosti za kontrolu nad jednotlivými provinciemi od MNF-I a v roce 2008 od armády Spojených států
- výsledky regionálních voleb a prokrčování procesu národního usmíření a dialogu
- implementací programů mezinárodní pomoci International Compact with Iraq (hlavními aktéry jsou vláda Irácké republiky, OSN, Světová banka)
- ekonomickou obnovou země a vytvářením pracovních příležitostí, které je dosud na velmi neuspokojivé úrovni
- obnovou, způsobem a rychlostí privatizace zemědělských, potravinářských a průmyslových podniků

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Irák očekává vstup do Světové obchodní organizace (WTO) v horizontu několika málo let. V listopadu proběhne pracovní jednání k Obchodní dohodě s EU. Irák musí novelizovat většinu zákonů, přijatých za vlády Saddáma Husajna nebo Koaliční provizorní vládou (CPA). Z dosavadních 18 zákonů jich dosud bylo přijato 5.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Z vybraných poptávek za poslední dobu, které signalizují irácký zájem o spolupráci s českými firmami, je možno jmenovat: plechy, konstrukční materiál, odlitky z oceli, litiny a hliníku, výkovky, lesní stroje pro opracovávání kulatiny, vybavení autoservisů, traťové kolejnice, ocelové díly pro železniční výhybky, vodovodní a kanalizační potrubí, vodiče a kabely pro vysoké napětí, elektroagregáty, transformátory, ocelové konstrukce pro elektrické a telekomunikační rozvodné sítě, elektronické komponenty, ruční nářadí, skleněné cihly, broušené sklo, ověsy skleněných lustrů, užitkové sklo, ploché barevné sklo, křišťálové lustry a svítidla, keramické dlaždice, hračky, sportovní potřeby, textilní výrobky, potraviny aj.